

MUZEUL VITICULTURII ȘI POMICULTURII-GOLEȘTI, ARGEȘ
Instituție finanțată de Consiliul Județean Argeș

ANSAMBLUL MEMORIAL GOLEȘTI

www.inforegio.ro

<https://biblioteca-digitala.ro>

Coordonator științific:

Dr. Filofteia Pally - director general Muzeul Golești

Colectivul științific de proiect:

Drd. Iustin Dejanu - director

Dr. Andreea Șchiopu-Pally - cercetător științific

Cristina Boțoghină - șef secție

Gerard Călin - șef secție

Ilustrația copertelor I și IV:

Conacul familiei Golescu—picturi realizate de Nicolae Grant

Autori texte: dr. Filofteia Pally, Cristina Boțoghină, Gerard Călin

Corectură: Valentina Popa, muzeograf Muzeul Golești

Fotografii Muzeul Golești

Editura

Asociația Română pentru Educație Individual Adaptată

ISBN.....

978-973-7783-79-0

Date de contact:

Muzeul Viticulturii și Pomiculturii-Golești, Argeș

Sat Golești, oraș Ștefănești, județ Argeș

Tel: 0248/266364, Fax: 0428/265148

Adresa web: www.muzeulgolesti.ro

e-mail: cmngolesti@yahoo.com

- prezentare generală -

Muzeul Golești a fost înființat în anul 1939, prin Legea nr. 296/ 7 iunie, promulgată prin decret regal semnat de Carol al II-lea. Inițial, s-a numit *Muzeul Dinicu Golescu*, patrimoniul muzeal cuprinzând ansamblul boierilor Golești, format din: Conacul Goleștilor, Școala Slobodă Obștească, Foișorul de pază, Bolnița banului Radu Golescu, Baia turcească, dependințele conacului în care au fost amenajate Secția de Etnografie și Artă populară din Județul Argeș și Secția de Istorie a Goleștilor.

Titulatura **Muzeul Viticulturii și Pomiculturii-Golești** a fost stabilită prin Legea nr. 311/2003, instituția fiind amplasată în orașul Ștefănești, județul Argeș, strada Banul Radu Golescu, la km 11 pe DN 7 Pitești-București, pe o suprafață de 14 ha, unde patrimoniul muzeal este structurat în două mari muzee: *Secția de Istorie - Etnografie* și *Secția Aer Liber*.

1. Secția Istorie - Etnografie este amenajată în cadrul ansamblului monumental al Goleștilor, cuprinzând mai multe expoziții:

- *Muzeul memorial al Goleștilor (Conacul)*. Casa Goleștilor a fost ridicată în anul 1639/1640, de meșterul Stoica, ctitoria lui Stroe Leurdeanu și a Vișei din Golești. În anii 1942 - 1943, s-a făcut renovarea construcțiilor, în conac organizându-se expoziția memorială a familiei, care cuprinde mobilier de epocă, tablouri, cărți și alte obiecte de valoare care au aparținut Goleștilor și rudelor apropiate: doctorul Carol Davila, dramaturgul Alexandru Davila, pictorul Nicolae Grant, academicianul George Bengescu ș.a.

- Expoziția pedagogică *Școala Slobodă Obștească* s-a deschis, prima oară, în anul 1962, fiind reorganizată în 2009, în clădirea în care, la 1 mai 1826, Dinicu Golescu a înființat Școala Slobodă Obștească. Aceasta a fost prima școală superioară din mediul rural, din Țara Românească, școală mixtă care asigura accesul gratuit pentru toți copiii, indiferent de originea lor socială.

- În clădirea *Bolniței* înființate de banul Radu Golescu, la sfârșitul secolului al XVIII-lea, pentru îngrijirea bolnavilor săraci și în *Arhondaricul* (camere de oaspeți) de pe latura sudică sunt organizate expoziții temporare și expoziția de istorie a Goleștilor.

- În anul 1981, s-a organizat, în *Foișorul* în care a poposit Tudor Vladimirescu, în perioada 18 - 21 mai 1821, o expoziție dedicată personalității acestuia și revoluției de la 1821, pe care a condus-o.

- *Baia turcească*, din secolul al XVIII-lea, are plan dreptunghiular, cu laturile de 6,31 m/ 8 m, ziduri groase de 0,80 m, din cărămizi legate cu straturi groase de mortar.

- *Expoziția de etnografie și artă populară a județului Argeș*, realizată în clădirea anexă de pe latura nord-vestică, ilustrează: așezările, arhitectura, ocupațiile, meșteșugurile și piesele reprezentative ale artei populare din zonele etnografice Argeș, Muscel și de câmpie, de la cele mai vechi mărturii și până în actualitate.

- În imediata vecinătate a ansamblului medieval de la Golești, se găsește *Biserica Goleștilor*, cu hramul Sfânta Treime, înălțată, la 1646, de același meșter Stoica, ctitoria lui Stroe Leurdeanu și a Vișei din Golești.

2. Secția Aer Liber - Muzeul Viticulturii și Pomiculturii din România

Începând cu anul 1966, la Golești, s-au pus bazele unui muzeu național a cărui tematică vizează reprezentarea a două ocupații de bază ale românilor - viticultura și pomicultura. Conceput ca un sat românesc de secol XIX, muzeul etnografic de la Golești valorifică tradițiile și obiceiurile legate de practicarea viticulturii și pomiculturii, prin expunerea în aer liber a gospodăriilor și instalațiilor tehnice țărănești, fiind întâiul muzeu dedicat acestor ocupații străvechi ale românilor.

Ansamblul boierilor Golești

Imaginea, de astăzi, a conacului de la Golești este cea rezultată din opera de reconstrucție a Banului Radu Golescu, desfășurată la sfârșitul secolului al XVIII-lea, la care s-au adăugat unele intervenții din secolul al XIX-lea.

Atestarea documentară a localității Golești apare, pentru prima oară, într-un document din 5 august 1452, prin care domnitorul Țării Românești, Vladislav al II-lea (1447-1448, 1448-1456), întărește proprietatea asupra Goleștilor și altor sate lui Badea, Vlaicu și Radu. Situat pe malul stâng al râului Argeș, pe drumul Pitești - Târgoviște, satul face parte din podgoria Piteștilor, cu dealuri ce coboară spre câmpia Burnasului.

Originile boierilor Golești se regăsesc în evul mediu, primul strămoș atestat documentar fiind pârcălabul Baldovin din Golești, care a trăit în a doua jumătate a secolului al XV-lea și prima jumătate a veacului următor, numele Golescu fiind însușit de familie, la începutul secolului al XVII-lea.

În acea vreme, ridicarea unei construcții constituia, în egală măsură, un act de absolută utilitate și o modalitate prin care ctitorul își afirma o poziție de frunte în ierarhia societății vremii. Monumentalitatea și originalitatea formelor arhitecturale contribuiau, împreună, la întărirea prestigiului acestuia.

În acele vremuri, zidirea unei construcții impunătoare era comparabilă cu o faptă de vitejie pe câmpul de luptă, realizarea acesteia consolidând faima ctitorului,

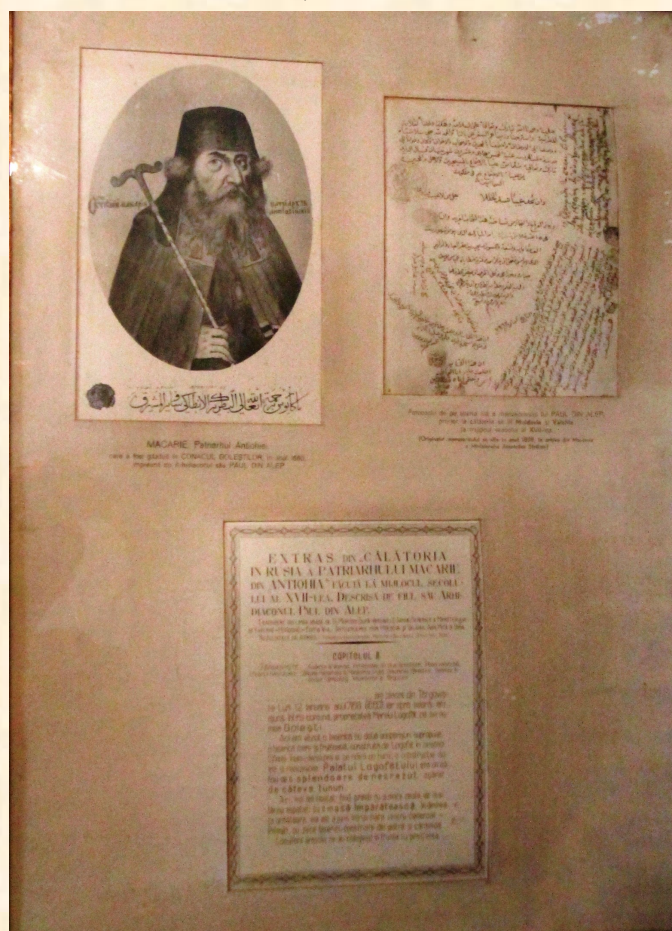
Jupan Stroe Leurdeanu și jupânița Vișa - ctitorii conacului și ai bisericii din Golești

asigurându-i respectul contemporanilor și întărindu-i poziția socială, în principal, în fața domniei care distribuia titlurile și rangurile dregătorilor.

Paul din Alep consemna, în secolul al XVII-lea, că *toți boierii din Țara Românească au clădiri mândre în satele lor ... și fiecare boier se întrețe cu cei de o seamă cu el în ceea ce privește frumusețea clădirii și a lucrăturii. Ei își pun toată mândria în aceste lucruri. Când vreunul din ei este scos din slujbă, el se retrage pentru tot restul vieții sale în satele și în palatele sale și își are mănăstirea (biserica) lui alături.*

Anul construcției conacului de la Golești – leat 7148 (1639/1640), precum și numele primilor proprietari (Stroe Leurdeanu și Vișa) se păstrează săpate în piatra chenarelor de la ferestrele pivniței. Fecior de mare boier, Stroe Leurdeanu a intrat, de timpuriu, în viața publică, începând o carieră care avea să-l ducă până la cele mai înalte demnități ale statului. Prin 1623, s-a căsătorit cu Vișa, urmașă a vechilor boieri Golești, fata Stanei din Brâncoveni și a lui Fota, fost mare postelnic.

Conacul Goleștilor a intrat în istorie odată cu numele familiei, datorită evenimentelor istorice desfășurate, aici, în secolul al XIX-lea. Majoritatea specialiștilor au considerat conacul lui Stroe Leurdeanu ca fiind *fortificat*, documentele vremii, deși puține, oferind informații despre evoluția fortificării și refacerii sale de-a lungul secolelor. Paul de Alep notează că *palatal logofătului este o clădire armonioasă, apărută de multe tunuri. Am dormit acolo, fiind primiți cu mare cinste și ospătați cu o masă domnească*, dar zidurile conacului au fost afectate de tunuri în timpul răscoalei seimenilor din 1655, în aceleași împrejurări dispărând și dependențele conacului.

Patriarhul Macarie al Antiohiei

Doar clădirea principală a supraviețuit, dar și ea, de-a lungul timpului, a suferit unele transformări și adăugiri. De plan dreptunghiular, cu latura mare îndreptată în direcția sud-vest nord-vest, clădirea, cu un singur nivel de locuire, are planșeul camerelor înălțat la circa 2 metri față de sol, fiind așezată în întregime pe o pivniță. Zidurile, groase de cca. 60 de cm, asigură construcției trănicia necesară, materialul de construcție folosit fiind: cărămida lungă și subțire, specifică epocii, bine arsă și prinsă în mortar gros, piatra și lemnul.

Acoperișul clădirii, în 4 ape, era făcut din sindrilă bătută la 5 – 6 rânduri.

Dincolo de aspectul tradițional de apărare, se remarcă nivelul elevat de confort, caracteristic tuturor locuințelor marilor boieri munteni, construite în timpul domniei lui Matei Basarab. Pivnița, ocupând o suprafață de 247 mp (24x11,4), pe care este așezată clădirea principală, are temeliile puțin adâncite în pământ, zidurile groase de 90 de cm, din cărămizi, pe alocuri cu piatră de râu prinsă în mortar gros, iar, la nivelul solului, în zid, sunt tăiate ferestre cu chenare din piatră ce au golurile înguste și înalte (0,14 x 0,50m). Aici, a apărut, probabil, pentru prima oară în peisajul arhitectural muntenesc, la pivnița mare, boltirea cu *muchii ieșinde* (*voûte d'arête*), caracterizată printr-o intersecție de cilindri ale căror chei de boltă se află la același nivel.

Cele două încăperi ale pivniței sunt diferite, cea mare având bolți cu penetrații ce împart greutatea supra-construcției pe pereții laterali și pe trei piloni axiali de susținere, iar cea mică, cu bolta semicilindrică sprijinită doar pe pereții laterali, are o *tainiță*, cu acces din camera vestită pentru stăpânii conacului, în caz de mare primejdie.

În compoziția arhitecturală, apar elemente noi: loggia din colțul de nord – est al casei inițiale, pridvorul dispus peste gârlici, bolțile de intersecție și de penetrație ale încăperilor de sud – est și cele aflate pe latura exterioară a pivniței mici. Acestor inovații planimetrice și spațiale li se adaugă sculptura eclectică a ancadramentelor din piatră de la ferestrele beciurilor, cu tematică vegetală - vrej unduit – caracteristică pentru arhitectura epocii brâncovenești.

Originea moldovenească a meșterului constructor Stoica este sugerată de asemănarea motivelor ornamentale, executate de el la casa și biserica din Golești, cu cele existente la biserica Trei Ierarhi din Iași. Acest meșter, al cărui nume îl găsim însemnat și la fereastra altarului bisericii, alăturată curții, construită în anul 1646, se adaugă unei întregi pleiade de artiști autohtoni: pietrari, zidari, lemnari și stucatori ce și-au dovedit măiestria în conceperea și execuția edificiilor epocii lui Matei Basarab. Echipa de lucrători a fost, însă, musceleană, aspect argumentat de asemănarea planului și aspectului de ansamblu al clădirii conacului cu arhitectura populară din Muscel .

În incendiul din 1716, a dispărut o mare parte din construcțiile conacului, starea de ruină dăinuind până între anii 1784 și 1807, când Radu Golescu, pe atunci vel vornic, a refăcut-o, etapă în care a fost mărit holul central al conacului, adăugat etajul din paiantă, precum și foișorul de pază.

Turn de apărare

Pivnița conacului de la Golești

Fereastră de la pivniță cu inscripțiile *Io Matei Basarab voievod și Maistor Stoica*

Fereastră de la pivniță cu inscripția *Jupan Stroe și jupânița Vișa - ctitorii conacului*

Fereastră de la pivniță cu inscripția *leat 7148 (1640)* care atestă anul construirii conacului

Conacul Goleștilor – loggia

Conacul Goleștilor, latura nord - estică

Foișorul de la intrare, din zid la bază și din lemn în partea superioară, a servit ca loc de supraveghere și pază. În el a locuit, pentru trei zile (18 – 21 mai 1821), Tudor Vladimirescu, înainte de a fi prins și ucis din porunca lui Alexandru Ipsilanti.

Foișorul de pază, interior

Foișorul de pază

Expoziția de istorie a Goleștilor

Expoziția *Etnografia și arta populară din județul Argeș*

În secolul al XVIII-lea, se constată reapariția elementelor de fortificare în toate domeniile activității constructive, precum și lucrări de adaptare ale sistemelor de apărare ale monumentelor mai vechi. O serie de clădiri ale veacului al XVIII-lea, din ansamblurile boierești, data din secolul precedent, precum cele de la Băjești, Măgureni, Fierești, casa Goleștilor, căreia i s-au adăugat ziduri de apărare și un foișor de strajă deasupra porții. Tendința de fortificare, însușire specifică arhitecturii veacului, răspundea nevoii de apărare împotriva atacurilor crescânde ale haiducilor sau ale corpurilor rebele de ieniceri care treceau Dunărea pentru a jefui.

Acestei perioade îi corespunde și apariția culelor din Oltenia și din nord-vestul Munteniei, aparținând boierimii mici și mijlocii, numărul mare al acestora ilustrând noul val de primejdii cărora trebuia să le facă față locuitorii Țării Românești.

Este explicabilă nevoia de apărare a marilor boieri în această conjunctură politică nesigură, cu numeroase războaie, din a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Acesta a fost și cazul ansamblului de la Golești, în care regăsim caracteristicile tipului de construcție cu incintă patulateră de zid, turnuri cilindrice cu metereze pe unul sau două nivele, în cele patru colțuri, o curte în care sunt adăpostite conacul și acareturile specifice unei gospodării boierești. Materialul de calitate inferioară (cărămizi insuficient arse, bolovani de râu, cu mortar alb și fundații superficiale) și lucrări executate în pripă au determinat năruirea acestor curți, cu atât mai ușor, cu cât, prin întinderea lor mare, erau greu de întreținut. Înaintea săpăturilor arheologice efectuate, la Golești, între anii 1942-1944, în fața unor ziduri răzlețe și a unicului turn, și acela pe jumătate dărâmat, abia s-a putut bănuî întregul sistem de apărare.

Zidul de apărare cu contraforturi

Din anii 1800, datează și construcția băii turcești cu aburi, având proporții destul de însemnate pentru un conac boieresc (6,31 X 8 m). De plan dreptunghiular, baia turcească are ziduri groase de 0,80 m, din cărămizi legate cu straturi groase de mortar. Încăperea propriu - zisă a băii este de formă pătrată, cu latura de 4,70 m. Tavanul, din cărămidă, este construit în boltă și străpuns de orificii pentru aerisire. Tencuiala din mortar de var și nisip amestecat cu cărămidă pisată dă interiorului băii o culoare roșiatică. Din vechea tencuială, s-au păstrat fragmente ce se pot vedea și astăzi. Pe latura de nord - est, se găseau cazanele pentru apă, sub care era vatra unde se făcea focul pentru încălzirea apei și a lespezilor de piatră. De la vatră, prin trei orificii mari, fumul și aerul cald treceau pe sub pardoseala de piatră și se ridicau prin olanele îngropate vertical în pereții laterali, până la acoperiș. Olanele foloseau, nu numai pentru tirajul focului din vatră, ci și pentru încălzirea în anumite limite a zidurilor. Din rezervoarele cu apă, patru conducte de olane smălțuite corespundeau în baie: două pentru apă caldă, iar, celelalte, pentru apă rece. O conductă de ceramică, ce aducea apa din izvoarele dealurilor învecinate și care era destinată să alimenteze conacul, trebuia să aprovizioneze și baia. Faptul că nu există legătură între conducta de apă și baia turcească, precum și lipsa unor urme care să dovedească folosirea vetrei ne conduc la concluzia că, deși a fost construită în întregime, baia turcească nu a fost folosită.

Interior Baia turcească

Baia turcească, secolul al XVIII-lea

Goleștii – o familie de luptători pentru țară, ctitori și cărturari de prestigiu

Originile boierilor Golești, potrivit documentelor, încep cu pârcălabul Baldovin care este menționat la finele secolului al XV-lea, pe timpul domniei lui Vlad Călugărul, stăpânind vechi și întinse moșii în Muscel.

În 1520, Baldovin era pârcălab al cetății Poienari, conform unui document emis de cancelaria domnitorului Neagoe Basarab, dar, în iulie 1525, nu mai trăia, deoarece Maria – Magdalina (soția sa) solicita domnului Radu de la Afumați întărirea posesiunii asupra averilor lăsate de Baldovin.

Cu Baldovin pârcălabul s-a deschis seria Goleștilor - o jumătate de mileniu de istorie în care, prin faptele de arme, calități morale, politice și grija păstrării și întăririi domeniului de la Golești, familia contribuie la formarea statului român modern, înscriindu-și, astfel, numele în istoria României.

De-a lungul secolelor, Goleștii s-au înrudit cu familii boierești și case domnești celebre. Astfel, Ivașcu al II-lea (m. 1584) s-a căsătorit cu Elina, nepoata lui Radu de la Afumați; fratele său, Albu din Golești (1551-1574), a avut soție pe Erina - nepoata domnitorului Alexandru Mircea. Incepând cu Neaga (fiica Caplei și a lui Radu Furcovici), Goleștii s-au înrudit prin alianță cu boierii Brâncoveni, Florești, Văcărești, Băleni, Leurdeni, Moruzi, Bălăceni, Racoviștești, Racottă.

Legăturile cu Brâncovenii apar, indirect, din vremea Caplei și a soțului său, Radu Furcovici. Astfel, Vâlsan Furcovici, frate cu Radu Furcovici, s-a căsătorit cu Vlădaia, fiica lui Radu Craiovescu și nora banului Craiovei, Neagoe Străhăianul. Deci, Caplea din Golești și Vlădaia din Brâncoveni erau cumnate. Fiica Caplei, Neacșa, este prima care s-a căsătorit cu un boier din neamul Brâncovenilor, acesta fiind Radu din Brâncoveni. Era fiul lui Vâlsan și al Mariei. Prin mama sa, avea ascendență din familia Craioveștilor, iar tatăl său era nepotul lui Vîlsan Furcovici. În 1559, acesta avea rangul de postelnic.

Radu din Brâncoveni, din căsătoria cu Neaga, a avut o fiică, Maria, cunoscută în documentele vremii ca Maria din Brâncoveni și Golești. Aceasta s-a căsătorit cu David din Brâncoveni. Mama acestuia, Maria, era vara lui Matei Basarab. În 1597 și 1603, David este postelnic. A luat numele după moșia Brâncoveni. Într-un act al banului Dobromir e menționat ca « postelnic din Brâncoveni ».

Conacul Goleștilor, 1965

Maria și David au avut trei copii : Danciu, Preda și Stana. Preda din Brâncoveni este amintit ca postelnic în anul 1622, mare clucer la 1649, mare vornic în 1654. Acesta s-a căsătorit cu Păuna Grecianu, fiind un însemnat boier prin poziția sa și, mai ales, prin enormele sale averi, de care se minunau și contemporanii. În anul 1658, semnează ca mare ban un document al Crețuleștilor.

Despre Preda Brâncoveanu, cronicile spun că a pierit masacrat într-o revoltă. „S-au ridicat dorobanții călărași hoștește asupra domnului lor și neamului boieresc, atunci au ucis pe Preda Postelnicul la leat 7163” (1655). E vorba de răscoala seimenilor. Fiul lor a fost Papa Brâncoveanu. Acesta s-a căsătorit cu Stanca Cantacuzino, iar fiul lor, Constantin Brâncoveanu, va deveni domn al Țării Românești, între anii 1688 – 1714.

Stana – al treilea copil, s-a căsătorit cu Fota – mare postelnic, apoi, cu Gorgan vornicul. După stingerea, în 1612, a ultimului boier din Golești – Tudoran slugerul – întreaga avere revenea Stanei din Brâncoveni și Golești (vară de soră cu Tudoran).

Vișa, fiica Stanei și a postelnicului Fota, a fost moștenitoarea domeniului Golești și a moșiilor aferente. Vișa, însă, nu va mai purta numele de Brâncoveanu; este consemnată documentar ca "Vișa din Golești".

Înrudirea cu boierii Brâncoveni a constituit o etapă prosperă în istoria Goleștilor. Deși a continuat pe linie feminină, neamul Goleștilor acumulează noi domenii, prin soții lor – boieri Brâncoveni – își asigură stabilitatea politică. Maria și Stana sunt menționate cu noi moșii, atât în Muscel, cât și în Olt (Brâncoveni). Timp de o jumătate de secol, continuitatea neamului s-a realizat prin femei care au moștenit domeniul și i-au purtat numele.

Biserica din Vîeroși-Argeș, cu hramul *Ducerea în Biserică a Maică Precisti*, ctitoria lui Ivașcu Goleșcu din anii 1572-1573

Cu Vișa din Golești a început o nouă etapă, prosperă, în istoria Goleștilor, grație înruderii cu boierii Leordeni.

În 1655, Stroe Leurdeanu, mare logofăt, s-a refugiat la Brașov, în timpul răscoalei slujitorilor, din luna februarie, pentru a cere sprijin principelui Transilvaniei, Gheorghe Rakoczi al II-lea, pentru reprimarea răsculaților și întărirea domniei lui Constantin Șerban.

După înăbușirea răsculaților cu sprijin moldovean și ardelean, Stroe Leurdeanu a fost trimis la Constantinopol, în fruntea unei delegații de boieri munteni, pentru a duce haraciul Înaltei Porți.

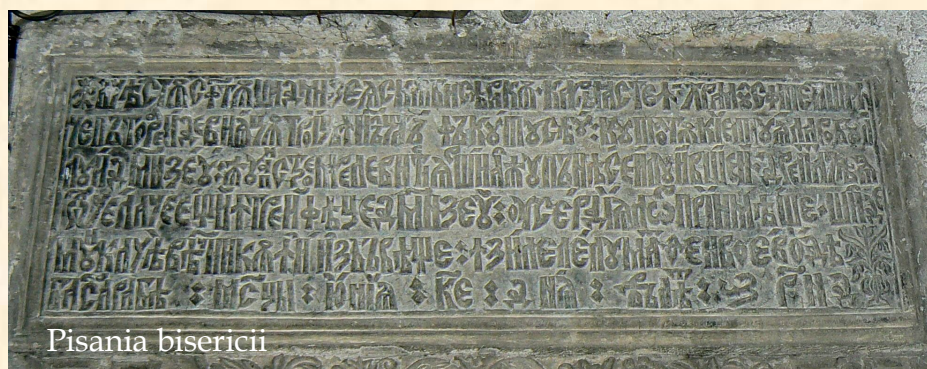
Reîntors din călătoria de la Constantinopol, Stroe a primit la conacul său din Golești pe patriarhul Macarie al Antiohiei și pe Paul de Alep. În *Călătoriile patriarhului Macarie al Antiohiei*, acesta a consemnat că, la 12 ianuarie 1656, au ajuns la târgul numit Golești, unde se află o biserică cu dublu acoperiș, mare, frumoasă, zidită în numele Sfintei Treimi, deasupra se ridică o clopotniță.... Palatul logofătului e măreț și elegant, apărut de un număr de 4 turnuri. Aici am dormit cu mare cinste și am fost ospătat cu mare banchet princiar.

Matei, fiul Vișei și al lui Stroe, este cel care a moștenit domeniul de la Golești și a luat numele de *Golescu*, ajungând până la rangul de spătar. Soția sa, Ana, a murit la doar 17 ani, iar singurul lor fiu, Radu, va juca un rol deosebit în istoria Țării Românești.

Biserica din Golești, cu hramul Sfânta Treime, 1646

Biserica, situată în centrul satului, lângă conacul Goleștilor, a fost construită „cu toată cheltuiala jupânului Stroe Leurdeanu, mare vistier, și a jupânesei lui, Vișa, în zilele lui Matei Basarab, în anul 1646”, după cum ne informează pisania de piatră de la intrare. Edificiul, de plan dreptunghiular, este de dimensiuni destul de mari, în exterior prezintă 23 m lungime, 10 m lățime, iar înălțimea este de peste 8 m, zidurile având aproape 1,5 m grosime. Biserica este compusă din: altar, naos și pronaos. Turla ce se înalță deasupra pronaosului, la care se ajungea pe o scară amenajată în grosimea zidului de miazănoapte, a căzut în timpul cutremurului din 14 oct. 1802 și nu a mai fost refăcută. Un brâu alcătuit dintr-un șir de zimți de cărămidă împarte fațada în două registre: cel inferior, decorat cu panouri și cel de sub cornișă, dintr-o înșiruire de arcade, ambele mărginite de ciubuce. Impresionantă este și intrarea în biserică, subliniată, atât de dubla acoladă ascuțită a arcului înalt din axul intrării, cât și de brâul perimetral care se înalță în unghi drept, creând planuri în retragere succesivă. Valoarea artistică a clădirii este sporită de ancadramentele ferestrelor, dispuse: 4 pe partea de sud, 2 pe partea de nord, una la proscomidie și una în axul altarului, prevăzute, în partea superioară, cu ornamente lucrate în spiritul modelelor armenesti.

Pisania bisericii

Detaliu cu fațada de vest a bisericii Goleștilor

Fereastra altarului cu numele meșterului Stoica

Un element din interior, care reține atenția prin valoarea artistică deosebită, este tâmpla din lemn sculptat și stucat care ar putea data din perioada construirii acestui monument.

Detaliu iconostas

Radu M. Golescu s-a numărat printre dregătorii care au jucat un rol important la curtea domnitorului Constantin Brâncoveanu, dar și a urmașilor săi la tron: Ștefan Cantacuzino și Nicolae Mavrocordat. Numele lui se află printre participanții însemnați la numeroase evenimente desfășurate de-a lungul unei jumătăți de secol, între anii 1680 și 1730. Este cunoscut în istoria țării cu ultima mare dregătorie care a deținut-o, cea de mare spătar, spre a fi deosebit de nepotul său, marele ban Radu Golescu.

După reformele domnitorului Constantin Mavrocordat, de la mijlocul veacului al XVIII-lea, făcute sub impulsul noilor imperative ale timpului, a început pătrunderea unor idei care, în Țările Române, vor declanșa lupta pentru reînnoirea și regenerarea națională inițiată de dascălii Școlii Ardelene. Apariția conștiinței naționale, a existenței unei națiuni române imprimă un caracter național militant filosofiei luminilor din Principate. Ideologia cea nouă, adoptată și propagată intens de Revoluția franceză din 1789, va exercita influențe binefăcătoare asupra societății românești în ultimele decenii ale secolului al XVIII-lea și la începutul veacului al XIX-lea.

Între primii reprezentanți ai luminismului în Țara Românească, s-a situat la loc de cinstire marele ban Radu Golescu, a cărui principală dorință viza *ridicarea poporului prin cultură și bună chiverniseală*. Acesta s-a născut la 3 mai 1746, dată însemnată pe un portret în ulei păstrat la conacul din Golești. A parcurs toate treptele ierarhice, de la cea de clucer, în 1786, ajungând la cea de mare ban.

Banul Radu Golescu nu a fost un mare cărturar, precum fiii săi, nici un mare om de stat, precum bunicul său dinspre mamă, Radu M. Golescu. Marile sale merite constau în înțelegerea rosturilor supreme ale culturii și aplicării în practică a noilor principii promovate de filosofia luminilor. Urmărind acest scop, s-a alăturat inițiatorilor întemeierii unei academii cu program iluminist, intitulată *Societatea filosoficească a neamului românesc în marele principat al Ardealului*, cu menirea de a edita un periodic folositor tuturor românilor.

Împreună cu Ienăchiță Văcărescu, unul din cei patru epitropi care se ocupau de progresul învățământului, Radu Golescu a contribuit, în mod deosebit, la dezvoltarea învățământului. În 1814, Caragea - Vodă a înființat *Epitropia școalelor*, din care a făcut parte și Radu Golescu.

Marele-ban a înființat o școală chiar pe domeniul său de la Golești, în care, precum va mărturisi fiul său, Dinicu, însuși ctitorul ei *s-au așezat dascăl la moșia Golești, în odăile ce sunt înaintea bisericii, pentru învățătura copiilor satului în limba românească*. Școala a funcționat până în 1821, fiind redeschisă, din 1826, de către Dinicu.

Portretul Banului Radu Golescu (1746-1818)
Pictură ulei pe pânză, realizată de Nicolae Grant

Toți copiii satului aveau acces la învățătură în mod gratuit. Animat de dorința de a face binele general, banul Radu Golescu a sprijinit material înființarea unor spitale, între care spitalul *Filantropia* din București, iar, pe domeniul său de la Golești, a construit o Casă a săracilor (bolniță), a dăruit sume de bani pentru refacerea unor gospodării ruinate, precum și pentru eliberarea unor deținuți din închisori.

Fără a fi fost un mare om politic și de stat, Radu Golescu s-a remarcat în istoria țării ca un mare filantrop, un promotor al învățământului în limba română și un propagator al filosofiei luminilor, pe care, chiar dacă nu a reușit să o pătrundă întru totul, nefiind un cărturar, i-a

Zoe (Florescu) Golescu (1752 - 1804), soția marelui ban Radu Golescu

determinat și înțeles sensurile înnoitoare, acționând cu mare înțelepciune și convingere pentru aplicarea principiilor sale.

Este primul dintre boierii Golești care se detașează de tradiția medievală a îmbogățirii prin dani, acaparări, dovedirea de calități militare pe câmpul de luptă, integrându-se noilor realități ale timpului, prin angajarea în relațiile de schimb, construirea de manufacturi, prăvălii, hanuri. Tudor Vladimirescu datora numirea sa, ca vâtaf de plai (1814) la Cloșani, marelui ban.

Remarcabilă a fost preocuparea marelui ban pentru instruirea și educarea celor trei fii, întâi, în casa părintească, unde dispunea de o bibliotecă - școală, prin angajarea unor dascăli, apoi, la Școala domnească din București.

Din căsătoria cu Zoe Florescu, Radu Golescu a avut trei fii: Nicolae (Nae), căruia i se zicea și *deli-boier* sau *deli-aga*, născut în 1773; Gheorghe (Iordache), născut în 1768; Constantin (Dinicu), născut în 1777, moștenitorul domeniului din Golești; o fiică, Ana, căsătorită cu Alexandru Racoviță.

Banul Radu Golescu a ridicat un spital pentru săraci (bolniță) și a întreținut, pe cheltuiala sa, două paturi pentru bolnavi. În testamentul pe care l-a redactat, în anul 1815, a fixat ca venituri pentru întreținerea lor „... un pod ce m-am apucatu să-l fac peste Argeș, stătătoriu, îl fac pentru oare-și care ajutoriu la săracii ce vor șede în cele șase odăi...cum și trei roate de moară în apa Argeșului...așisdere și viia de la Negovani, o las să fie totu pentru acești săraci.”

Școala slobodă obștească, Foișorul lui Tudor Vladimirescu, Bolnița banului Radu Golescu

Nicolae, spre deosebire de Iordache sau Dinicu, fără a fi jucat un rol însemnat în viața culturală a Țării Românești, prezintă importanță prin activitatea sa din timpul revoluției din 1821, fiind singurul dintre cei trei fii ai banului Radu Golescu care a rămas în țară pe timpul revoluției, în înțelegere cu Tudor Vladimirescu. Nicolae are meritul de a fi semnat, alături de alți boieri munteni, după înăbușirea Revoluției de la 1821, un memoriu adresat porții, prin care cerea numirea pe tronul Țării Românești a domnilor pământenii, arătând neajunsurile pricinuite de vechiul sistem. Memoriul a fost prezentat vizirului și a avut un efect determinant asupra politicii otomane în guvernarea Principatelor, contribuind la chemarea delegațiilor de boieri, în 1822, la Constantinopol.

Nicolae Golescu (1773-1829), zis Deli-aga.
Pictură realizată de Nicolae Grant, ulei pe pânză

Cultura românească a avut adesea în serviciul său oameni despre cari se știe puțin, deși partea pe care au avut-o la înaintarea acestei culturi n-a fost neînsemnată. Unul din aceștia e și Marele Voronic Iordache Golescu, despre care se poate afirma că și-a închinat întreaga viață scrisului, cu gândul la ridicarea neamului său, relatea profesorul N. Bănescu.

Gheorghe (Iordache) Golescu s-a născut în anul 1768, după cum rezultă din inscripția de pe piatra de mormânt aflată la biserica din Golești. Era fiul marelui ban Radu Golescu și al Mariei Bălăceanu.

Iordache Golescu a fost unul din cei mai activi cărturari și oameni de stat ai Țării Românești în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Prin grija părinților, a învățat, întâi, în casa părintească, căci banul Radu Golescu era între boierii *cei mai apreteuitori ai învățaturii*. Copiii săi au învățat, cu profesori particulari, limbile elenă, latină, italiană și franceză, apoi, au urmat cursurile Academiei grecești din București.

Banul Radu Golescu cu fiul său, Iordache. Pictor anonim, ulei pe pânză

După săvârșirea învățăturii, a urcat treptele ierarhiei boierești. În anul 1803, a ajuns mare stolnic; în anul 1816, era mare logofăt al Țării de Jos, făcând parte și din Divanul țării.

În timpul domniei lui Caragea - Vodă, Iordache Golescu a intrat în viața publică, devenind membru al Comisiei pentru cercetarea situației învățământului. Comisia a întocmit un regulament al școlilor, în 1817, cerând domnitorului Ioan Caragea înființarea unei școli românești. Cererea Comisiei, din care făcea parte și Iordache Golescu, a fost aprobată de domn, care a dat dispoziții să se găsească profesorii necesari. În acest context, a fost înființată, la 1818, Școala românească de la Sfântul Sava. A fost meritul lui Iordache Golescu de a fi descoperit și chemat pe Gheorghe Lazăr să predea la această școală, date fiind afinitățile comune pentru matematică. Iordache Golescu a fost ajutat de socrul său, Constantin Bălăceanu, de mitropolitul Dionisie Lupu și de logofătul Ștefan Nestor în activitatea de dezvoltare a învățământului. Pe elevii care s-au distins la învățătură, ca: Eufrosin Poteca, Ion Pandele, Costache Moroiu, Simion Marcovici, eforii i-au trimis la studii în străinătate, în calitate de bursieri, spre a deveni profesori eminenți ai generațiilor viitoare.

Portretul lui Gheorghe (Iordache) Golescu (1769-1848).
Pictură realizată de Nicolae Grant, ulei pe pânză

Portretul Marioarei (Bălăceanu) Golescu (1770-1860), soția lui Iordache Golescu.
Pictură realizată de Nicolae Grant, ulei pe pânză

Din 1818, va deveni efor al școlilor, iar, din 1831, mare vornic și ministru al Dreptății. Funcția de efor al școlilor a fost ocupată de Iordache Golescu până la 20 august 1820. Se mai îngrijea și de școala românească din Slatina, deschisă de negustorul Ionașcu la finele secolului al XVIII-lea, ai căror epitropi au fost marele ban Radu Golescu și Gheorghe Filipescu.

Iordache Golescu a mai ocupat și funcția de vornic al obștirilor, în timpul domnitorului Alexandru Șuțu, în care calitate a contribuit la modernizarea capitalei, prin lărgirea străzilor și a drumurilor de acces.

Un moment important din viața marelui vornic este legat de mișcarea revoluționară condusă de Tudor Vladimirescu. Aflat în capitală, Iordache Golescu a intrat în legătură cu poetul grec, Rigas, care dorea o alianță a statelor creștine din sud-estul Europei împotriva Imperiului Otoman. Această idee a fost susținută și de boierul Nicolae Roznoveanu care aspira spre o *confederație dunăreană*.

O parte din boieri avea ca obiectiv înlăturarea regimului fanariot și, în acest scop, trebuia să se înțeleagă cu Tudor Vladimirescu. Vornicul Nicolae Văcărescu a eșuat în încercarea de a se înțelege cu Tudor, mai mult, garda sa a trecut de partea pandurilor. Boierii, *strânși* între înaintarea eteriștilor și cea a lui Tudor Vladimirescu, s-au refugiat la Brașov și Sibiu. Iordache s-a strecurat, cu dificultate, la Golești, pentru a-și proteja familia care, însă, între timp, plecase la Curtea de Argeș, la mănăstire. Mergând pe urmele lor la Curtea de Argeș, cu mare cheltuială a reușit să-și continue drumul spre Brașov, împreună cu familia sa și a fratelui său, Dinicu. Toate aceste întâmplări din anul 1821 au fost relatate de boierul cărturar Iordache Golescu în *Preascurtă însemnare de turburarea Țării Românești ce s-a întâmplat la leat 1821, mart, după moartea lui Aleco-Vodă Șuțu*.

Domnitorul Grigore Ghica a fost atent preocupat de situația învățământului. *Eforia școalelor* și-a reluat activitatea, în noiembrie 1822, Grigore Ghica numind ca efori pe biv vel vornicul Constantin Bălăceanu și biv vel vornicul Iordache Golescu. Noii efori trebuia să cerceteze starea școlii: *cum se află și ce îndreptare se cuvine a face...spre folosul învățaturii, a nu rămânea copiii patrii în proastă stare. Să se ia seama și la venituri, pentru care să se facă iarăși orânduiala cuviincioasă*.

Țara avea datorii mari de plătit, iar domnitorul, strâmtorat din toate părțile, a restrâns cheltuielile pentru școli. Îngrijorat de reducerea finanțării, Iordache Golescu, în semn de protest, rostește acele frumoase cuvinte: *străinii (grecii) fură întemeietorii acestei școli și creatorii veniturilor sale și acum, când un pământean domnește asupra Valahiei, noi am vrea să lucrăm ca să o ținem în ignoranța, întunericul și barbaria pe care europenii ni le impută cu drept cuvânt!* În pofida protestelor, bugetul școlilor era unul mic: 69.630 taleri.

Gheorghe Golescu a alcătuit un document cartografic, o hartă a lumii sub forma unui plan, prima lucrare de acest fel elaborată de un român, însumând toate cunoștințele geografice de până atunci.

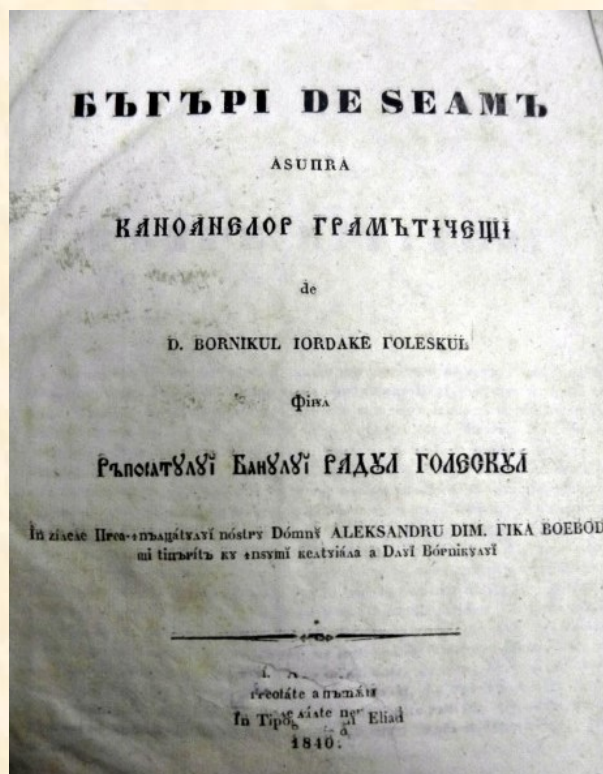
Tipărit la Viena, în anul 1800, în tipografia lui Carol Schindermayer, atlasul are un titlu lung în limba greacă, care, de altfel, explică conținutul: *Atlas sau hartă cuprinzând tabele geografice generale, hărți ale mapamondului pe plan vertical, paralel și oblic, cu proiecția paralelogramică și în alt fel a sferii și emisferelor, cuprinzând denumirile vechi după Dionisie Exploratorul și o hartă a Valahiei și în ceea ce privește sistemul și sferile și planetele și alcătuirile sferii și vânturile și alte multe se arată, spre știrea generală a geografiei și astronomiei. Alcătuită pentru iubitorii de știință de către Gheorghe fiul prea gloriosului arhon – vornicul Răducanu Golescu, care hartă s-au făcut cu cheltuiala acestuia*. Continentele au aceleași denumiri ca și astăzi, cu excepția Australiei care apare sub numele de Olanda Nouă.

Iordache Golescu a menționat, în lucrarea sa, coordonatele geografice ale orașului București, în care latitudinea de 44° 30' are o eroare de numai 6' față de latitudinea cunoscută, în prezent, de 44° 24'.

Harta Mapamondului realizată de Iordache Golescu, tipărită la Viena, în anul 1800.

Iordache Golescu a adus o contribuție însemnată și în privința manualelor școlare, fiind autorul uneia din primele gramatici românești, intitulată *Băgări de seamă asupra canoanelor grămăticești*. Cărturarul susținea că: *oarecând la un neam de atâtea milioane de suflete s-ar canonisi o gramatică de obște pentru toți, cu o închipuire de slove după care toți să vorbească și să scrie.*

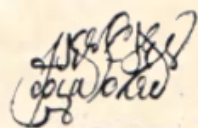

*Dvornicul Iordache Golescu,
Băgări de seamă asupra canoanelor grămăticești,
Tipografia lui Eliad, 1840.*

Revoluția de la 1848 l-a surprins pe Iordache Golescu în București; acesta era membru al *Înaltei Curți* de judecată. Tulburările care se întindeau în vara aceluiași an, cât și vârsta înaintată (80 de ani) l-au făcut să-și caute un adăpost mai sigur, de aceea, a hotărât să plece la băi, la Mehadia, pentru a-și îngriji sănătatea. Pe drum, la Orșova, s-a stins din viață, în august 1848. Va fi înmormântat în cripta familiei din biserica de la Golești, unde, după 12 ani, avea să-i stea alături soția sa, Mărioara (Bălăceanu).

Moartea sa a trecut aproape neobservată. Nu i s-a consacrat, cum era obiceiul vremii, vreun necrolog sau vreo foaie a timpului care să înregistreze trecerea în neființă. Lumea era, acum, ocupată cu revoluția, mișcare în care un rol însemnat l-a avut și fiul său cel mic, Alexandru (Negru).

Iordache Golescu - semnătura autograf

În Golești, veche așezare strămoșească, s-a născut, la 7 februarie 1777, Constantin (Dinicu) Golescu, fiul cel mai mic al banului Radu Golescu, cum rezultă dintr-o însemnare autografă de pe un portret al său, păstrat, în original, la Biblioteca Academiei Române.

Studiile le-a început în casa părintească, împreună cu ceilalți frați ai săi, sub îndrumarea unor dascăli particulari. Printre profesorii angajați de acesta, se aflau specialiști în elenă, latină, franceză, matematică, geografie, istorie, geometrie, logică. De asemenea, studiau poezii clasici greci (Hesiod, Teocrit, Pindar, Aristofan), mitologia, făcând exerciții de poetică, retorică în greacă și latină, dar și morala lui Aristotel etc.

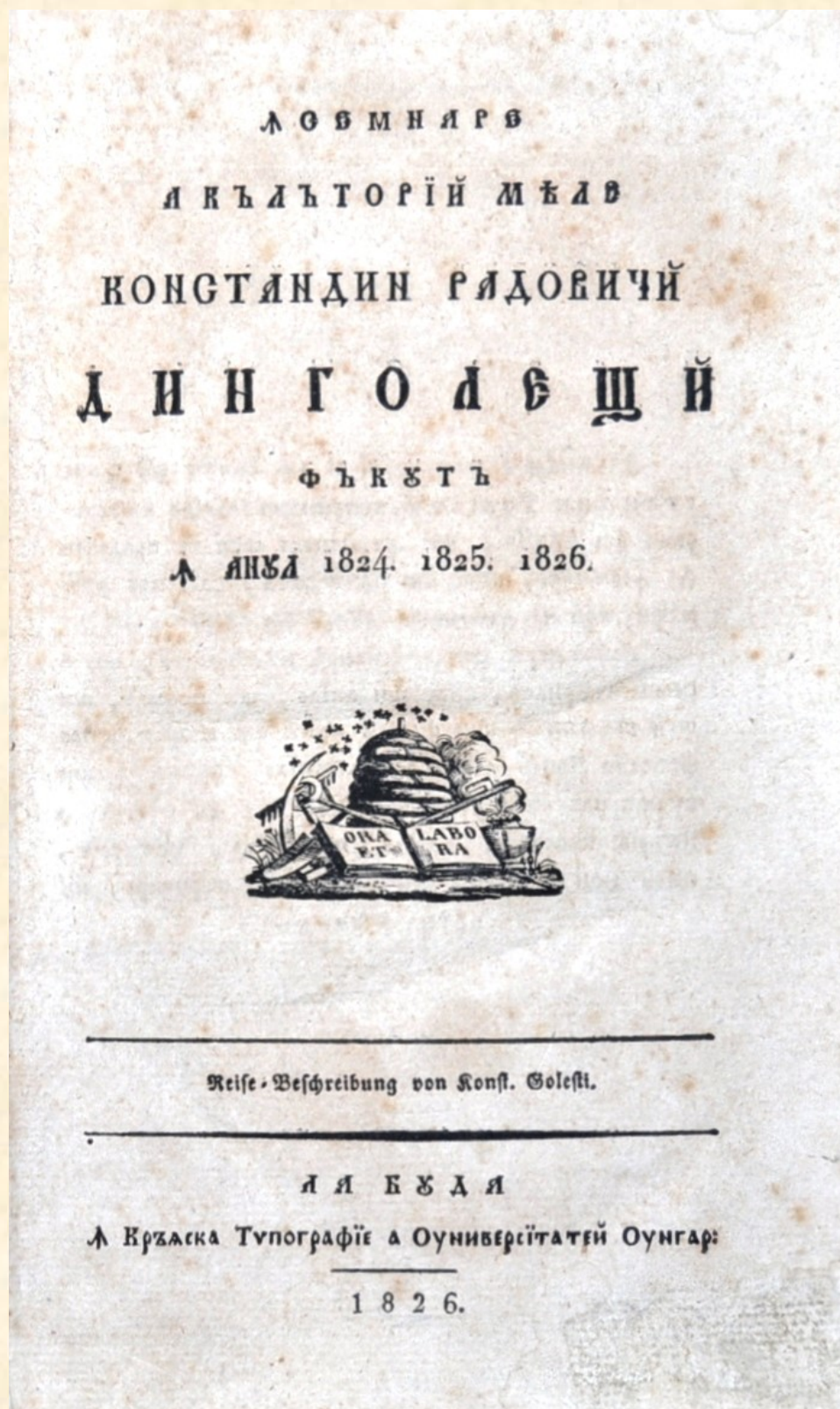
Cultura și-a completat-o la Academia Domnească (Grecească) din București, cu vestigiile Lambru Fotiadis – comentator subtil al textelor autorilor greci, matematicile erau predăte de Constantin Vardalah – doctor în medicină, autorul unui manual de fizică, iar Ștefan Comitas – editorul unei enciclopedii necesare școlilor grecești – predă etica. Mulți dintre cei care profesau la Academie erau adepți ai filosofiei luminilor, așadar, Dinicu Golescu s-a format în spiritul idelor filosofice iluministe. Dovada că Dinicu a cunoscut tezele iluminiștilor francezi o găsim în *Însemnarea* sa de mai târziu. Trecând, în 1826, prin Geneva, călătorul român vizitează casa în care s-a născut teoreticianul contractului social, Jean Jacques Rousseau, considerându-l *binefăcător al noroadelor*, iar, atât timp cât va exista strada ce-i poartă numele, *oamenii toți vor alerga să-i vadă lăcașul întru care s-a născut, cu care să mărește și să înmulțește slava lui*.

Înzestrat cu un sensibil spirit de observație și capacitatea de a consemna rodul acestei deprinderi, el a contribuit, considerabil, la educarea tinerei generații cu interesul pentru ideile și civilizația europeană. Pasionat călător și fin observator al celor văzute în țară și peste hotare, Dinicu Golescu a contemplat oamenii și lucrurile în mod creator, făcând comparații utile, pe care le-a așternut pe hârtie, constituind, astfel, un material de reflecție și pilde de urmat pentru contemporanii săi *întru îndreptarea relelor de care suferea țara, spre a o scoate din stăpânirea întunericului în care o ținuseră veacurile trecute*.

Constantin (Dinicu) Goleșcu (1777-1830).
Pictură realizată de Avachian, ulei pe pânză

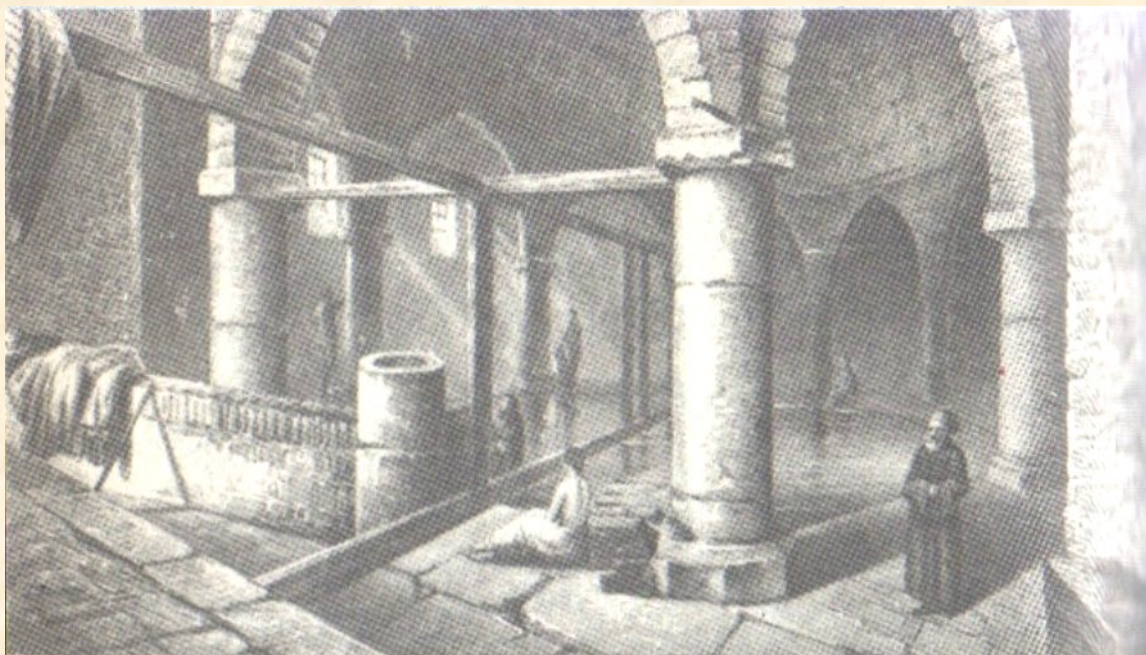
Cartea de căpătâi a cărturarului este *Însemnare a călătoriei mele* Constandin Radovici din Goleșt făcută în anul 1824, 1825, 1826. Titlul complet al cărții este *Însemnare a călătoriei mele ce am făcut eu, Constandin Goleșcu, coprinzătoare de câte orașe am văzut, și într-însele orice vrednic de însemnare, cum și prin sate, sau pre drumuri, orice deosebit lucru am văzut. Așisderea și deosebirea neamurilor și a semănăturilor, cum și apele și poștele, și orice obicei și faptă bună am văzut, spre folosul Nației mele am însemnat, arătând și urmările ceale reale ce cunosc că să urma în Patria noastră, carele nelipsind, hotărât, nici noi cinste, nici norodului fericire, nu putem dobândi*. Tipărită La Buda în Crăiasca Tipografie a Universității Ungare, 1826.

Mobilul însemnărilor de călătorie este mărturisit de autor în cuvântul adresat cititorului său. Sub imboldul unui sentiment nobil pentru patria sa, nu putea să nu tragă învățămintele folositoare pentru țară din cele văzute în apusul Europei. Oricine vizitează alte case caută întâi a face comparații spre a-i fi de folos întru prosperarea casei sale, nu prin apropierea fără muncă a vreunui ban, ci prin obținerea lui pe căi onorabile, sau prin înfrumusețarea lui dacă îl posedă – scria Dinicu în Cuvânt către cititor. Călătorind prin țările din Apusul Europei, cărturarul a fost copleșit de sentimentul dragostei de patrie, *la care cine nu gândește, nici face pentru dânsa orice bine, poate n-are nici casă, și de are o lasă*. Prin urmare, înainte de orice se afla gândul la patria aflată într-o grea suferință. Analiza, comparația și găsirea de soluții erau scopuri fundamentale ale peregrinărilor sale în diversele țări europene.

Lucrarea este destinată, în primul rând, să-i informeze pe contemporani despre starea de lucruri din țările vizitate, înainte de punctul de vedere economic; în al doilea rând, partea de memorial ce cuprinde impresiile de călătorie servește autorului ca suport al comunicării emoțiilor trezite de peisajele inedite pe care le găsește în drumul său. În sfârșit, Dinicu intenționează să-și creeze premisele pentru realizarea unor planuri antitetice, contrapunând realitățile apusene cu cele de la noi.

Dar cum puteam, ochi având să nu văz, văzând să nu iau aminte, luând aminte, să nu aseamăn, asemănând să nu judec binele și să nu pohtesc a-l face arătat compatrioților miei? Și cum puteam să nu însămnez cele văzute, dacă în toată călătoria, și în privirea lucrurilor ceale mai multe vrednice de văzut, întovărășit de mulți oameni dintr-alte neamuri, îi vedeam pre toți însemnând și culegând binele ca să-l facă cunoscut celor de un neam cu el?

Baia publică din Pesta

pe care Dinicu a cercetat-o cu mare atenție: încăperile de îmbăiat sunt mobilate luxos cu canapele și scaune învelite cu stofă, cu oglinzi uriașe și covoare de preț.

Curtea băii era o grădină foarte frumos întocmită, având în mijloc un havuz cu un șadârvoan... șadârvoanul este o aruncătură de apă în sus, pe care o face în multe feliuri... Trei lucruri adună pe oameni la această baie: întâi curățenia băilor și a hainelor; al doilea frumusețea podoabii odăilor și, în al treilea, acea mică grădină unde mulți vin numai pentru plimbare, fără de a se îmbăia.

Pesta mai dispunea de un teatru, adică casă de comedie, instalat într-o clădire frumoasă cu o sală de peste 3000 de locuri și scenă, locul întru care stau comedienii....

Ascultând sfaturile lui Eufrosin Poteca, profesorul de filozofie, Dinicu Golescu ia inițiativa, în primăvara anului 1826, de a reface, pe baze noi, școala înființată de tatăl său, de nivel elementar, și care continuase să funcționeze până în 1821, fiind destinată doar pentru învățătura în limba română a copiilor din satul natal.

Marele logofăt întemeiază, acum, un fel de gimnaziu-internat, așa cum văzuse în apusul Europei, unde se puteau împărtăși, din binefacerile culturii, toți copiii de prin împrejurimi, fără deosebire de rasă sau de starea socială și fără obligația de a plăti vreo taxă – mențiuni cuprinse în *Prospectul tipărit în broșura: așadar, fieșcare părinte, de orice treaptă va fi, sau neguțătoriu, sau boieriu, sau birnic, sau măcar și rob, poate a-și trimite copiii la această școală, spre aceste învățături fără de nici o plată*. Dinicu realizează, astfel, o transpunere, în domeniul instrucțiunii școlare, a principiului dreptului natural.

Sunt chemați ca profesori: Aaron Florian – discipol al Școlii Ardelene, director al școlii între anii 1826-1830 și Ion Heliade Rădulescu. Aaron Florian a întocmit *Înștiințarea și Programul școlii din Golești*, în text bilingv (latină și română), *Înștiințare* din care aflăm sistemul de organizare a procesului de învățământ: în cursul *ghimnasticesc*, se predau, în primul an: citirea, scrierea, partea întâi din gramatică, cele patru speții din aritmetică.

Școala slobodă obștească de la Golești (1826-1830)

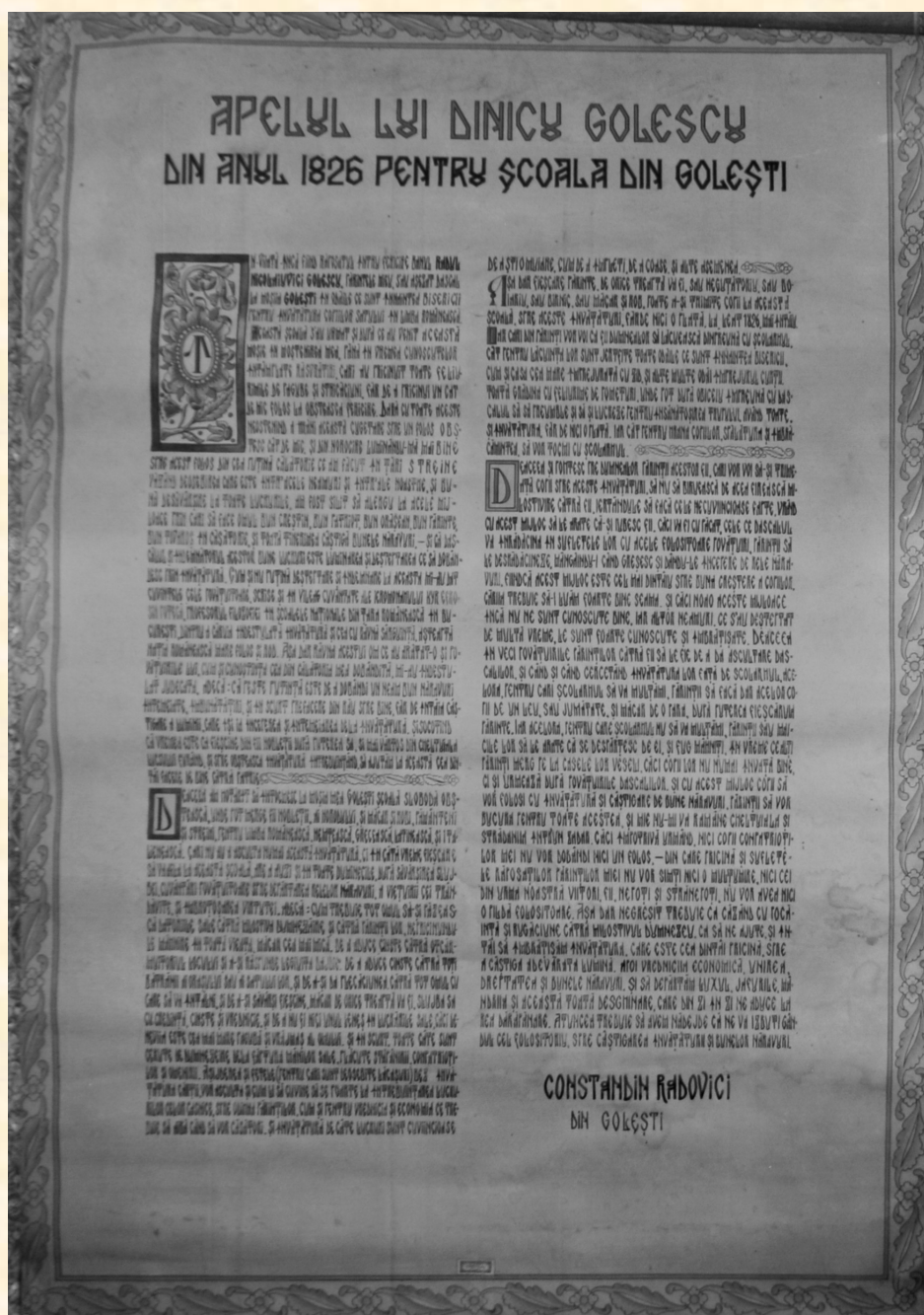

Imagini din Expoziția Școala slobodă obștească de la Golești

În clasa a II-a, urmau: însușirea cunoștințelor de gramatică (partea a doua și a treia), istoria despre începutul românilor, geografia Țării Românești, aritmetica. În cel de-al treilea an – a patra parte din gramatică, istoria românilor, povățuiri despre facerea cărților și a jalbelor, istoria țărilor celor mai vestite, aritmetica. În cel de-al IV-lea an, studiau: retorica, geografia Europei, istoria noroadelor cele mai vestite din Europa, aritmetica. În ultimul an al acestui curs, se învățau: poetica, istoria popoarelor vechi, geografia Asiei, Africii, Americii, precum și Mitologia. În toți cei cinci ani, era inclusă și „învățătura creștină”. În anul al VI-lea (*cursul filosoficesc*), programa cuprindea: logica, filosofia, metafizica, morala, algebra și geometria.

Pentru sălile de clasă și pentru dormitoare, erau puse la dispoziție încăperile, existente și astăzi, de dinaintea bisericii Goleștilor, *casa cea mare* și odăile din jurul curții. Întinsa și frumoasa grădină a conacului era utilizată, atât pentru lucrări practice, cât și pentru recreare.

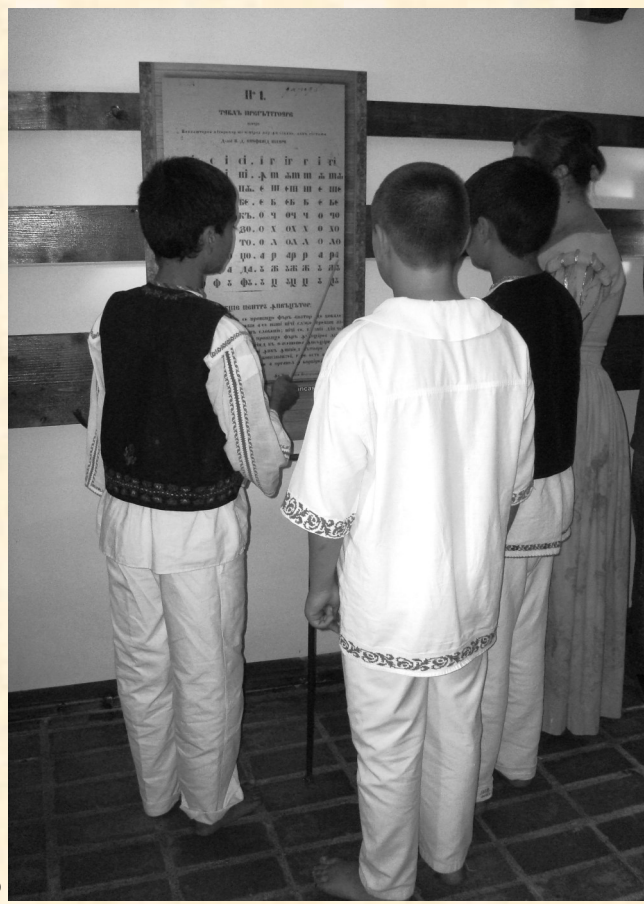

Apelul lui Dinicu Golescu la deschiderea Școlii slobode obștești de la Golești

Pe lângă școala de la Golești, Dinicu va susține un mic teatru în limba română, cu interpreți din cei mai talentați elevi, iar reprezentațiile oferite cu ocazia examenelor de sfârșit de an încântau auditoriul format, mai ales, din părinții copiilor.

O lecție de la 1826...

Cu fiii celor doi cărturari s-a deschis o nouă perioadă în istoria Goleștilor, cea a Goleștilor revoluționari, luptători, susținători ai cauzelor poporului român.

Corespondența familiei ne oferă bogate informații despre conacul de la Golești, îndeosebi din secolul al XIX - lea, dar și despre unii membri ai familiei. Aleea mare, ce ducea de la poartă la clădirea principală, avea pe margini *flori care de care mai frumoase*. În dreapta intrării în conac, după zidul de incintă, se întindea *grădina cea mare* cu *felurimi de pometuri*, care, primăvara, cunoștea frumusețea suavă a florilor de caiși și meri. De asemenea, arborii seculari, unii de esențe exotice, gardul de liliac, chioșcul de vară, frumos construit și proporționat, urmele unui lac, peste care trecea un pod de mesteacăn dădeau parcului un aspect deosebit de plăcut.

În casa cu zidurile groase, cum se făceau odinioară, ordinea burgheză a stabilit, nu numai o structură socială, dar și una spațială legată de modul de organizare a locuinței.

Lacul cu podul de mesteacăn din parcul Goleștilor

Conacul Goleștilor, într-o fotografie de epocă (cca. 1898).

Prima cameră, din stânga, era a lui Ștefan; cea de-a doua, cu fața spre miazăzi, era a Zincăi Goleșcu; a treia, a Anei Racoviță; a patra, cu fața spre curtea din spate, era a lui Radu C. Goleșcu. În partea din dreapta, cum priveai dinspre scara în spirală, era salonul. Pe aceeași parte cu acesta, cu ferestrele spre miazănoapte, erau trei încăperi în care locuiau cei ai casei, precum și cei care veneau în vizită la conac. Salonul avea trei ferestre ce dădeau în pridvor; era mare, mobilat simplu, dar nobil, cu două divane și o măsuță rotundă între ele, lipite de zidul din fața ferestrei; în mijloc, era o masă ovală, cu jilțuri în jur, îmbrăcate în catifea de Utrecht de un roșu aprins. Deasupra măsuței rotunde, agățat în perete, între portretele Banului Radu Goleșcu și al soțului ei, Dinicu Goleșcu, se află portretul Zincăi Goleșcu, în floarea tinereții și frumuseții, cu samurul din păr prins cu stele de briliant, rochia *Empire* decoltată și un trandafir pe umăr.

Mai târziu, sub portretul acesteia, a fost așezat chipul lui Carol I, trimis de acesta, cu câteva rânduri: *Nu am să uit că sosind în noua mea patrie, am aflat sub acoperișul casei voastre cea dintâi găzduire și o primire așa de grațioasă, că-i voi purta totdeauna o amintire scumpă.*

Conacul Golești - Holul central cu scara în spirală.

Conacul Golești - Camera de lucru a fraților Golești .

Conacul Golești - Salonul de oaspeți, secolul al XIX-lea

În secolul al XVII-lea, când a fost construit conacul, Țările Române erau dependente de Poarta Otomană, fapt care determină apariția unor camere mobilate oriental, în marile case boierești. Camera orientală a conacului din Golești deține obiecte originale: divane așezate direct pe pardoseală, acoperite cu șaluri turcești, perne cu motive orientale, lampă cu semilună deasupra unei „carpete” cusute cu fir din argint și pe care sunt reproduse fragmente din Coran în limba arabă.

Conacul Golești - Camera orientală

Narghilea

Alături de camera turcească, se afla sufrageria cu o masă lungă și scaune multe, unde, adesea, erau treizeci de persoane la masă: unchi, mătuși și numeroși nepoți. Dar, masa nu însemna doar a mânca, ci a te regăsi, mai ales, în mijlocul familiei.

La etaj, se afla o cameră cu un spațiu generos, dormitor pentru toți nepoții, și o odaie mai mică, a nepoatelor. Odată cu trecerea timpului, cei care au locuit pentru o perioadă de timp, mai lungă sau mai scurtă, s-au stins pe rând, ultima fiind Felicia Racoviță care a decedat în 1906.

Trebuie amintit că, la Golești, un rol important l-au avut doamnele Zinca Golescu, fiica sa, Ana Racoviță, nepoata, Felicia Racoviță. Trei generații în jurul cărora au gravitat, oarecum, toate problemele de zi cu zi.

O parte din familia Golescu, în holul conacului

De la stânga: Nerva Hodoș, Dumitru Golescu, George Racoviță, Nicolae Trăsnea Greceanu, Alexandru (Lică) Racoviță, Elena (Leny) Golescu, Ștefana (Fany - Derussi) Golescu.

În camera Zincăi Goleșcu, mobilierul cuprindea: un pat de lemn Biedermeier, cu un spătar ascuns după paravan, o oglindă potrivită între ferestre, un scrin și un birou, o canapea îmbrăcată într-o stofă țesută în alb și albastru, cu câteva passiflore sau vreun trandafir, „gloire de Dijon”, într-un vas de porțelan de culoare verde închis – alte flori între geamuri, păstrate ca în seră. În odaia ei, mămicuța re trăiește în gând un întreg trecut de fericire și liniște, pe care odinioară îl trăiau laolaltă. În această cameră, a fost găzduit, în 1866, Carol I, când a venit în țară. O astfel de figură feminină a fost, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, soția lui Dinicu Goleșcu – Zoe (cunoscută și sub diminutivele de Zinca, Zoița) Goleșcu. Născută la sfârșitul secolului al XVIII-lea, în 1792, probabil, la Craiova, ca fiică a lui Alexandru Farfara și a Dumitranei Pârșcoveanu – provenind dintr-o veche familie oltenească, Zoe C. Goleșcu a devenit, la o vârstă foarte fragedă de numai 13 ani, soție și, la 14 ani, mama primului copil al lui Dinicu. A avut cinci copii: o fiică, Ana, căsătorită Racoviță, și patru băieți cunoscuți

Conacul Golești - Dormitorul Zincăi Goleșcu.

posterității sub numele de frații Golești (Ștefan, Nicolae, Radu, Alexandru-Albu).

Privitor la anii copilăriei și educația primită, putem bănuși că a învățat puțină grecească, ceva franțuzească ce începuse a fi tot mai la modă, geografie, istorie și „moralicești lucruri”. O tradiție de familie ne spune că Zoe Goleșcu a învățat franțuzește, mai ales, după măritișul ei cu Dinicu Goleșcu (1777-1830) – unul dintre cei mai luminați boieri ai vremii sale, cel care a întemeiat, pe moșia de la Golești, prima școală superioară în limba română din mediul rural, așa cum, în casele sale din București, se va deschide, în 1827, primul cabinet de lectură și librărie din Țara Românească, unde se va citi, atât presa, cât și literatura progresistă franceză.

Zoe (Zinca) Goleescu (1792-1879), soția cărturarului Dinicu Goleescu.
Pictură realizată de Nicolae Grant, ulei pe pânză.

În acest climat, se va forma Zoe care va deveni, curând, una dintre femeile culte și extrem de agreabile din capitală, bună cunoscătoare a limbii grecești în care a scris mai puțin și, în special, a limbii franceze, în care este o excelentă epistolară.

În vremea domniei lui Alexandru Dimitrie Ghica, o întâlnim, când la Craiova, la fiica sa, Ana Racoviță, când la Golești, când la Belvedere, unde făcuse o grădină vestită, pe atunci, prin noutatea și frumusețea ei. Figura ei frumoasă și interesantă se va contura la dimensiuni reale abia în anii următori revoluției când, de peste hotare, va sprijini, cu entuziasm, lupta fiilor săi și a celorlalți exilați români pentru împlinirea idealurilor revoluției. Personalitatea acesteia este pusă în evidență de bogata corespondență ce a purtat-o cu cei patru băieți ai săi. Scrisorile, toate în limba franceză, dincolo de conținutul lor extrem de interesant, sunt bogat colorate stilistic și puternic pătrunse de sentimentalism, dar unul vi-guros și optimist.

Aflați în exil, în străinătate, fiii săi vor cere, în repetate rânduri, bani pentru susținerea cauzei naționale. Nu există scrisoare semnată de ea în care să nu facă referiri la chestiuni financiare care, atunci, în marea disperare a familiei sale, erau problemele cele mai ardente. Din toată această luptă financiară, reiese marea pricepere a Zincăi, precum și stăruințele sale în a păstra, în cele mai grele condiții de atunci, intactă averea familiei, deși fiii săi entuziaști cereau cu insistență să vândă toată averea mobilă.

Pe Zinca Golescu o întâlnim în diverse locuri din Europa: la Viena, Paris, dar, mai ales, la Golești. Aici, s-a ocupat de îngrijirea florilor, cea mai mare parte din ele sădindu-le personal. Unul dintre fiii săi consemna: *Mămicuța avea o vocație de grădinăreasă. De cum se lumina de ziuă, cu obrajii arși de soare, îmbrăcată cu o scurteică, pe cap cu o batistă de mătase, pe care o înnodea sub bărbie, cu foarfeci de grădină și cu o stropitoare cu gâtul lung și încovoiat, era printre flori, zmulgând ierburile rele.*

Printre flori, a căror cultură a transmis-o și țăranilor din Golești, Zoe Golescu își afla singura mângâiere în mijlocul atâtor dragi iluzii pierdute. Să cultive, să iubească florile, reprezintă, nu numai o plăcere, ci și o grijă socială în lumea sătească din Golești.

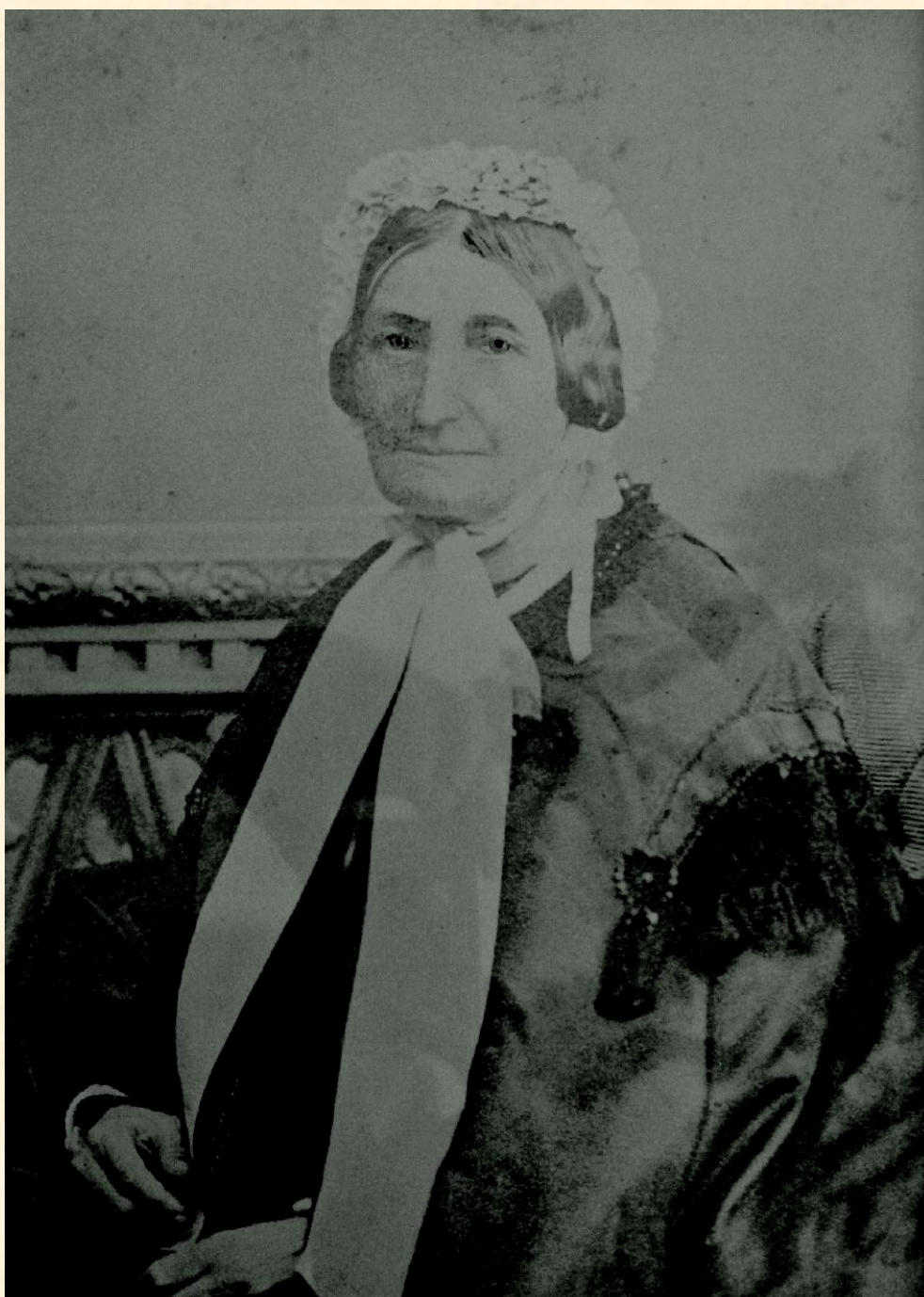
Vreme îndelungată a fost despărțită de fiii săi, mai ales, de cei mici, care se aflau în grija tatălui lor, încă din 1821. Despărțită, anterior, de soțul ei, îi va regăsi după întoarcerea în țară pe cei mari, iar, pe cei mai mici care se aflau la studii la Paris, pe calea corespondenței.

Zoe (Zinca) Golescu

Fiica sa, Anica, căsătorită cu Alexandru Racoviță, ispravnicul Craiovei, a avut nouă copii în viață. Firea ei blândă nu s-a înăsprit vreodată; părea, întotdeauna, tristă, i se zicea, la început, Ana Lelița, iar, spre bătrânețe *bunicica*. Ion C. Brătianu spunea că *era mai frumoasă la bătrânețe, desigur, datorită sufletului bun care se oglindea pe chipul ei*. Părea mai bătrână decât mama sa, poate fiindcă avea părul mai alb și umbla greu sprijinită pe un baston, ducând cu pricepere greul casei de la Golești.

Una dintre cele mai iubite și mai apreciate dintre nepoatele Zincăi Golesecu, cea care și-a petrecut copilăria împreună cu surorile, frații, părinții, unchii și bunica Zoe Golesecu, a fost Felicia Racoviță. A locuit, mai ales, la țară, la conac, unde împărțea cu cei dragi, atât bucuriile, cât și necazurile vieții. Scria franțuzește și cunoștea instrucția și educația politică, atât internă, cât și externă, după cum reiese din corespondența purtată cu unchii săi, frații Golești, despre principalele evenimente politice care frământau Europa, la mijlocul veacului al XIX-lea.

Ana C. Golesecu (1805 - 1878), fiica lui Dinicu,
căsătorită cu Alexandru Mihail Racoviță.

Felicia Racoviță a fost una dintre cele mai culte și mai distinse femei ale țării noastre, după cum a caracterizat-o Elena Perticari, fiindcă a contribuit la educația țăranilor din satele Golești, Bănănai, Oarja, Bradu, Geamăna și împrejurimi, ajutându-le pe acestea în meșteșugul cusăturilor și țesăturilor naționale, *spre a le putea desface la amatori și în comerț, procurând astfel un câștig apreciabil și dând un avânt acestei industrii, până atunci neîntemeiate.*

Întreaga sensibilitate o dedică unchilor ei care pribegesc și celorlalte rude, alături de care se va afla întreaga viață. A îngrijit cu devotament pe cei trei nepoți orfani – Fany, Leni și Nicu, copiii sorei sale, doamna Trăsnea, care îi datorează educația aleasă, dar și pe toți ai ei: *mamă, mamă – mare, unchi.*

Felicia Racoviță (1838 - 1906),
fiica Anei C. Golescu.

Felicia

Dr. Carol Davila (1828 - 1884)
Pictură realizată de Th. Aman.

În 1853, a sosit în Țara Românească, trimis de guvernul francez la cererea domnitorului Barbu Știrbey, doctorul în medicină, Carol Davila, cu misiunea de a organiza serviciul militar.

S-a căsătorit, în mai 1861, cu Ana Racoviță - Golescu, coborâtoare directă prin tatăl ei, Alexandru, ispravnicul Craiovei, din Mihail Racoviță (care a domnit 17 ani, atât în Țara Românească, cât și în Moldova) și nepoata cărturarului Dinicu Golescu.

Având alături o soție din cea mai nobilă spiță valahă, a întemeiat două orfelinate, unul din ele fiind celebrul așezământ „Elena Doamna” din Dealul Cotrocenilor.

Primește gradul de general al Armatei Române sub domnia lui Al. Ioan Cuza și desfășoară o intensă activitate medicală, întemeind: Societatea medicală din România (1867), Societatea de Cruce Roșie din România, Serviciul de ambulanțe pentru războiul de Independență (1877-1878), Școala națională de medicină, al cărei prim director a fost, farmacopeea română, grădina botanică din București etc.

Ana Davila (1834 -1874)
Pictură realizată de Dessain.

Ana Davila

Conacul Golești - Camera soților Davila.

Generalul Carol Davila (1828 - 1884).
Pictură realizată de C. Elliescu

Davila era un străin ... un străin care n-a avut vreme să învețe românește în peste 30 de ani ce a stat la noi. El n-a spus nici o singură dată că ne iubește ... El, Davila, a venit chemat și a făcut înzecit isprava pentru care îl chemaseră; dacă ne-a iubit, ne-a iubit pe urmă, pentru binele pe care ni-l făcuse și mai ales, n-a spus-o nimănui - Nicolae Iorga

Conacul Golești - Camera soților Davila.

Alexandru Davila (1862 - 1929) - pictură de Sava Henția

Carol și Anica Davila au avut patru copii: Alexandru, Elena, Zoe și Pia.

Alexandru Davila s-a născut la 12 februarie 1862, petrecând o bună parte a copilăriei la Golești, unde mama sa i-a acordat o educație aleasă. Scrisorile trimise de doctorul Davila, la Golești, relevă puternica dragoste a acestuia pentru micuțul *Lili*, așa cum îl alinta acesta pe Alexandru. Într-una dintre scrisori, din 1864, acesta afirmă: *...sunt întristat că nu am luat cu mine portretul tău și al micuțului Lili; îndată ce mă voi întoarce, voi face un mic carnet care să conțină iubitele voastre chipuri. Atunci nu voi mai fi atât de singur în timpul călătoriilor.*

Între 1872 și 1874, Alexandru a urmat gimnaziul particular al lui V. A. Urechia. Despre acele momente, viitorul dramaturg relatează: *Eram acolo 12-14 școlari, iar cei mai buni profesori... ne predau cursurile, cu o înțelegere și o dragoste... care ne făceau să-i adorăm.* Apoi, în buna tradiție a vremii, a fost trimis la Paris, pentru desăvârșirea studiilor (1875-1881).

La liceul *Saint Louis*, a fost coleg cu Take Ionescu, N. Xenopol, N. Filipescu, Vasile Morțun, Jacques de Ferandy, Georges Feydeu. Cu aceștia, Davila a frecventat teatrele pariziene, căpătând bogate cunoștințe în domeniu. De asemenea, a făcut aprecieri asupra felului cum erau interpretate rolurile de către unii actori.

În această perioadă, Alexandru Davila a acumulat o valoroasă experiență din lumea teatrului, care îl va ajuta în activitatea sa de mai târziu.

Despre viața sa familială, Alexandru Davila mărturisea, mai târziu: *M-am căsătorit fără să am cu ce ține o casă; nu mi-am trudit creierul ca să fac avere, ci ca să scriu literatură.*

Mergea la vânatoare, regiza trupe franțuzești, cu care prilej a purtat un duel cu un ofițer care urmărise o actriță în culise, se delecta mâncând șerbet cu lingura și făcea colocvii, fie cu verii săi, Grant (Georges și Eduard), fie cu Vlahuță, Delavrancea.

Alexandru Davila alături de I. L. Caragiale.

Alexandru Davila

De la stânga: Alexandru Davila, Zica Bălănescu, Lucia Grant, Lily Fălcoianu, Fany Derussi, Nicolae Trăsnea Grecianu, Felicia Racoviță, Elena Cornescu, Leny Golescu, Georges Grant și copiii: Carol A. Davila , Theodor Al. Davila, în fața conacului de la Golești.

Elena Perticari - Davila (1865 - 1950), la vârsta de 20 de ani.

Elena Perticari Davila, născută în 1865, a fost al doilea copil (după Alexandru) al familiei Carol Davila și Anica Racoviță. O domnișoară frumoasă, cu studii la Stuttgart, unde a frecventat cursurile Facultății de Geografie și ale Facultății de Medicină. Renunță la studii, pentru a se căsători cu căpitan Ioan Perticari, aureolat de o glorioasă participare la Războiul de Independență. Datorită familiei sale și poziției pe care aceasta o ocupa la curte, Elena a fost invitată, în vara anului 1882, ca domnișoară de onoare pe lângă regina Elisabeta, fiind desemnată de Casa Regală, ea și soțul ei, mentori ai prințesei Elisabeta și prințului Carol.

La Izvoru - Argeș, Elena Perticari Davila săvârșește adevărate opere progresiste, prin construirea unor instituții deosebit de importante pentru locuitorii satului. Astfel, în 1912, a fost edificat spitalul „Carol Davila” în Izvoru de Sus, unde bolnavii sunt tratați și consultați în mod gratuit și unde însuși Elena Perticari Davila acorda consultații și-i ajuta pe aceștia.

Elena Perticari - Davila cu fiica sa adoptivă, Ioana, anii 1910 - 1911

Elena Perticari - Davila (1865 - 1950)

Pe spatele fotografiei, putem citi: Elena Perticari, fiica mai mare a Drului Carol Davila, la 78 ani. Fotografie dedicată cumnatei sale, Maria (Marioara Davila), născută Băicoianu, soția lui Pia (Carol) Davila, fiul cel mai mic al Drului C. Davila (soțul Annei Racoviță), nepoata fraților Golescu (revoluționarii din 1848) și nepoata Zincăi Golescu (soția lui Dinicu Golescu).

Tot în această perioadă, a construit și o cantină școlară care îi purta numele, destinată elevilor săraci care nu aveau posibilitatea de a fi întreținuți de părinți.

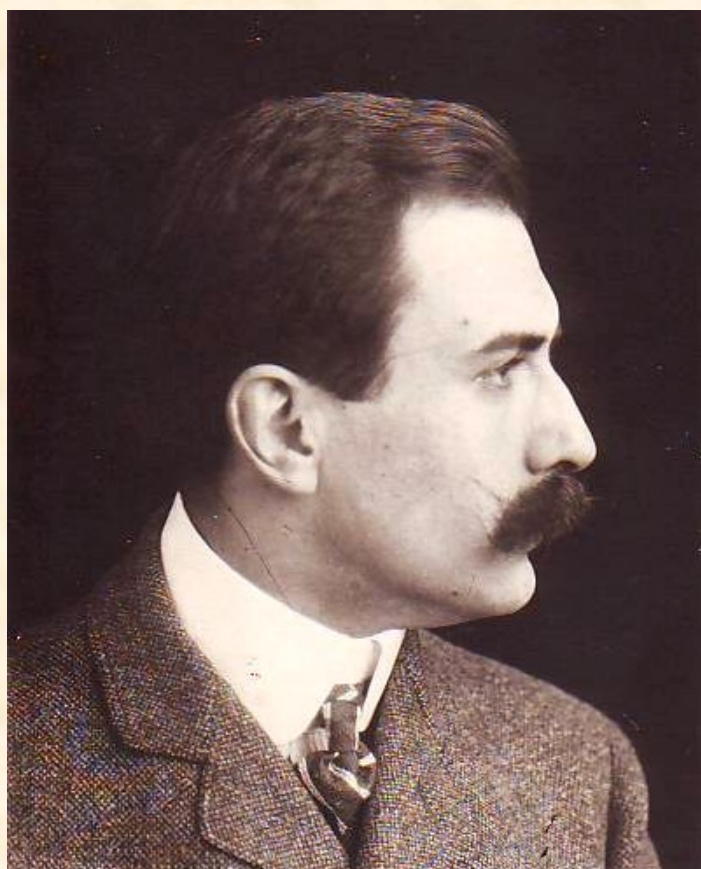
Din testamentul alcătuit de Elena Perticari-Davila, în anul 1914, reiese atitudinea progresistă pe care o avea față de țărani. Pentru a-i ajuta, Elena îi cere fiicei sale să acorde o bursă pentru a învăța medicina unui copil din satul Golești, alegând copiii cei mai săraci, dar ale căror calități morale și inteligență să primeze. Totodată, din suma de 3800 de lei, partea revenită din casa de la Golești, Elena Perticari -Davila dorea ca fiica sa să dea un ajutor lunar unei femei sărace din acel sat.

Cel de-al treilea copil, Carol (Pia) Davila, s-a născut în anul 1864. A moștenit de la tatăl său o inteligență ieșită din comun. Era bun, prietenos, simplu, iubitor de copii, doritor să vorbească ceasuri și ceasuri, era iubit de tot tineretul, chiar dacă, atunci când izbucnea, nu-ți rămânea decât să te faci mic, ca să treacă peste capul tău, ca un element dezlănțuit al naturii. A făcut studii de chimie. Era un dicționar ambulant, știa tot, iar ce știa, știa cu precizie. O memorie nemaipomenită, dar n-a rămas nimic de pe urma lui. Risipea totul, inteligența și știința, în discuții fără folos. Se plimba peste tot în Europa, pentru a-și trata un început de tuberculoză, întovărășit de soția sa, Maria, care picta.

Era un bun trăgător. Nu exista duel în București, în care Pia să nu apară ca martor sau ca arbitru și avea reputația de a fi intransigent. Duelul, pe atunci, era un lucru serios, fiind apanajul membrilor de la Jockey-Club. Ca distracție, în apartamentul din Rue D'Artois, descoperise trasul cu pistolul cu gloanțe oarbe. Mobila din salon era dată la o parte de Pia, care-și pregătea pistoalele. Servitoarea striga: Un, deux, trois, feu! – gloanțele de ceară pe florile tapetului lăsau urme, pe care Pia le considera imperceptibile.

Carol (Pia) Davila, în costum de dorobanț

Carol (Pia) Davila, frate cu Al. Davila .

Zoe (Davila) Cuțarida

Zoe Davila s-a născut în anul 1867 și a fost soția inginerului Nicolae Cuțarida, cel care, în 1895, a înființat fabrica de cărămidă din București.

Conacul Golești - Soba cu olane din holul central

Rolul politic al Goleștilor

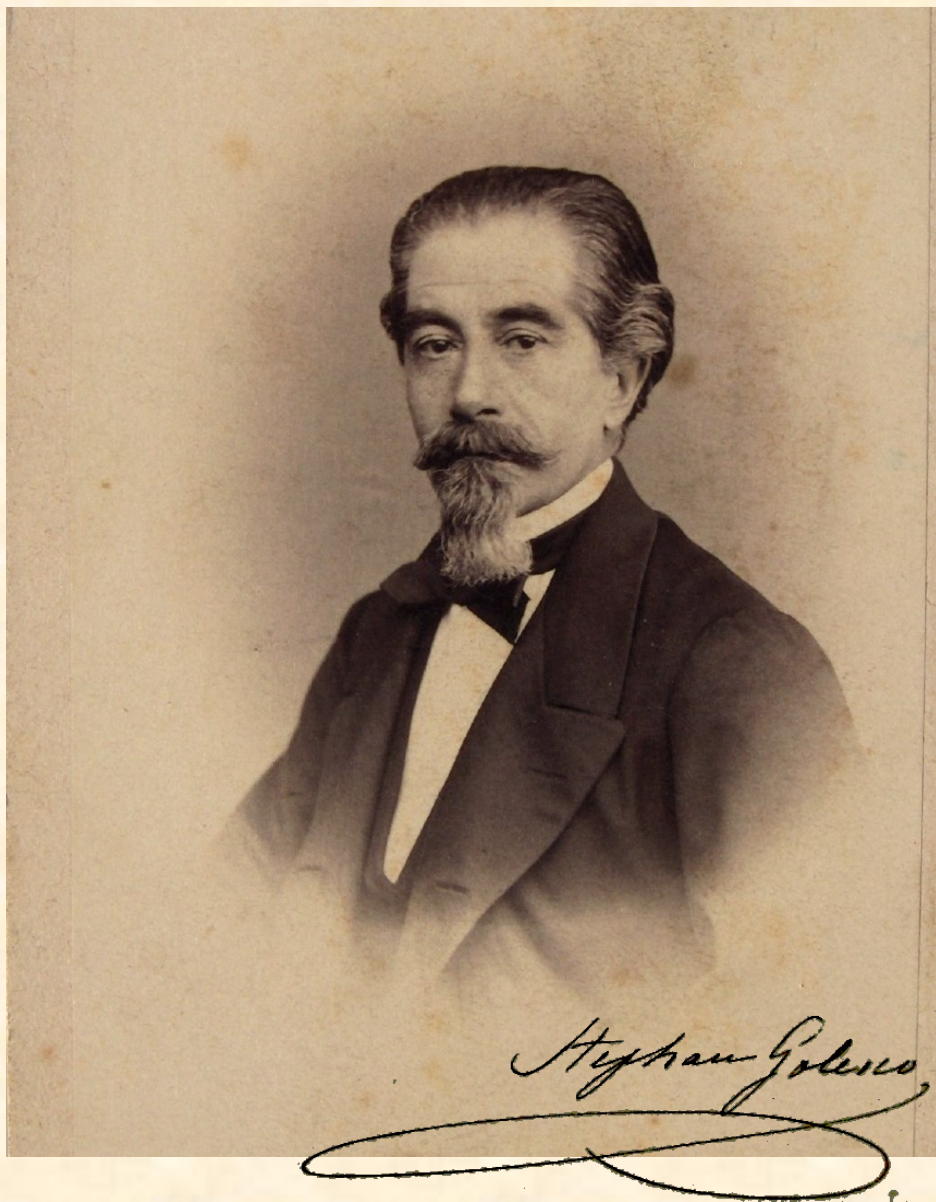
Fiii lui Iordache Golescu - Dumitru, Radu și Alexandru-Negru - și ai lui Dinicu: Ștefan, Nicolae, Radu și Alexandru-Albu, precum și nepotul lor de soră, Constantin Racoviță - fiul Anei Racoviță (fiica lui Dinicu) - fac parte din generația care a pregătit și condus revoluția de la 1848-1849, Unirea Moldovei cu Țara Românească (1859) și obținerea independenței de stat a României (1877-1878). Cu studii în străinătate, părinții lor oferindu-le o educație aleasă, fiii cărturarilor Iordache și Dinicu se vor implica în viața politică și militară a Principatelor. Convingerile lor politice înaintate, concepțiile democratice asupra evoluției poporului român în contextul civilizației europene, dragostea pentru libertatea poporului îi situează pe revoluționarii Golești între personalitățile marcante ale istoriei românilor.

Atât Ștefan, cât și Nicolae Golescu au studiat limba greacă, limba franceză, istorie și geografie. La 17 octombrie 1826, Constantin Golescu l-a înscris pe Nicolae la Universitatea din Geneva, iar, în anul 1827, Nicolae, asemeni fratelui său, Ștefan, fiind student la filozofie.

Frații Golescu:
Ștefan, Nicolae, Radu și Alexandru (Albu)

Ștefan Golescu (1809 -1874) ne apare, încă din tinerețe, serios, filosof, gândurile-i toate îndreptate spre nefericita-i patrie. Personalitatea sa este conturată prin prisma celor care l-au cunoscut și apreciat; fie că este vorba de fratele său, Alexandru-Albu, sau de sora sa, Ana Racoviță, nepoata, Felicia Racoviță – toți au doar cuvinte de apreciere la adresa lui. Se pare că, printre contemporanii săi, a fost cel mai respectat. Vărul său, Alexandru-Arăpilă, nu l-a tutuit decât târziu, iar Ion C. Brătianu, niciodată. Avea numeroase și mărețe idei, dar, din păcate, nu a avut suficient talent în organizarea și conducerea treburilor publice.

Ștefan C. Golescu (1809 - 1874)

Cel mai bun portret i-l face Alexandru-Albu: *toți te știu om liniștit, serios, cu judecată, prietenul libertății, îndrăgostitul țării tale. Poate prea serios, ceea ce a determinat-o pe nepoata Anica Racoviță să se întrebe de ce nu se însoară. Ștefănică al meu și Nicolache, de ce nu vă însurați? Voi veți face femeile și copiii voștri fericiți, veți fi buni bărbați și buni tați, ne veți aduce franțu-zoaice care vor da bun exemplu, deoarece vor educa copiii lor și-i vor face buni patrioți, prin urmare, tot patria voastră o serviți. Acesta, însă, ca și frații săi, a rămas necăsătorit.*

Nicolae C. Golescu (1810-1877).
Pictură ulei pe pânză de Nicolae Grant.

Nicolae Golescu (1810-1877) nu seamănă cu Ștefan; spre deosebire de acesta, avea o fire veselă, poate chiar ușuratică, în tinerețe. Din garnizoana Craiova, Nicolae îl ruga pe fratele său, Ștefan, să-i trimită epoleți noi, fiindu-i necesari la una din numeroasele serate ce se țineau în capitala Olteniei.

Odată cu înființarea primelor unități ale Armatei Naționale în Țara Românească, mai – iunie 1830, șef al Miliției a fost numit spătarul Alexandru Dimitrie Ghica, printre adjuncții săi fiind numiți și cei doi frați Golescu, alături de Ion Câmpineanu, Ion Voinescu II, Constantin G. Filipescu. Astfel, Nicolae Golescu, la începutul lunii iulie, era aghiotant al spătarului Ghica.

Nicolae Golescu

Nicolae C. Golescu.
Pictură ulei pe pânză de
Nicolae Grant.

În anul 1839, a fost înaintat la gradul de colonel, la vârsta de 29 de ani, un portret din vremea aceea înfățișându-l în uniformă de aghiotant domnesc, cu tunica albastră strânsă pe trup, răscoită după moda napoleoniană și împodobită cu epoleți și fireturi aurii, cu talia cuprinsă strâns în eșarfa cu canafuri lungi până la genunchi, cu pantaloni albi lipiți de pulpe, cu botfori lucitori și coif împodobit cu penaj. Chipul are trăsături subțiri ce amintesc de Zoe Golescu, frizura romantică în maniera *Musset*, barba mică, roșcată și obrazul roșcovan, de unde și porecla-i de *Roșculiță*. Dintre toți frații, se pare că acesta a fost cel mai iubit de *mămicuța*.

În același an, 1839, a fost numit locțiitor de agă al poliției.

Până în anul 1847, va fi ministru de interne, perioadă în care va încerca să ajungă domnitor, într-o Țară Românească aflată sub protectoratul Rusiei, și va fi membru în diverse comitete.

S-a implicat în mișcarea liberalilor radicali și a făcut parte din comitetul revoluționar din 1848, fiind semnatar al Proclamației de la Islaz, împreună cu Ion Ghica, Nicolae Bălcescu, Ion Heliade Rădulescu.

În guvernul provizoriu pașoptist, Nicolae Golescu a deținut funcția de ministru de interne, din care va demisiona, la 25 iulie 1848, la presiunile Imperiului Otoman, iar, din 28 iulie, a devenit membru al Locotenenței Domnești.

După înfrângerea revoluției, pleacă în exil: la Semlin, Paris, Constantinopol, Marsilia, unde luptă pentru obiectivul cel mai important al Românilor: Unirea Principatelor.

Conferința de la Paris se încheie, la 18 august 1858, respingând ideea de unire, dar fixând cadrul viitoarei organizări a Principatelor Române. Lumea românească este, acum, preocupată de alegerile care vor duce la alcătuirea Adunării Legislative, a cărei misiune istorică va fi aceea de a da Principatelor Române pe viitorul Domn al Unirii. În acest context, Nicolae Golescu se afirmă cu dorința de a-și depune candidatura la *hospodaratul* Țării Românești, inițiativă abordată cu împotrivire de mama sa, Zinca, ce îi scria, la 10 octombrie 1858, exprimându-și încrederea că devotamentul lui față de țară, atunci când este vorba de fericirea ei, e mai presus de orgolii politice personale.

După Unire, Nicolae Golescu va fi desemnat să conducă primul guvern din Muntenia (28 mai – 13 iulie 1860), Al. Ioan Cuza înaintându-l la gradul de general, trei ani mai târziu decăzându-l din armată.

La 14 mai s.v. 1866, Nicolae Golescu a fost numit, prin decret domnesc, Inspector general al Gărzii civice, funcție pe care a deținut-o până în anul 1868.

Începând cu 1 mai 1868, Nicolae Golescu a fost prim-ministru al României, fiind, totodată, Ministru de Externe; după încheierea mandatului, la 16 noiembrie 1868, va fi ales Președintele Senatului, funcție pe care o va îndeplini până la 9 iunie 1869.

Anul 1870 va reprezenta un alt moment de cumpănă, în luna august, Nicolae Golescu fiind arestat, alături de alți manifestanți antimonarhici, în urma mișcării republicane de la Ploiești; la 17 octombrie 1870, după procesul de la Târgoviște, va fi eliberat.

La 24 mai 1875, devine membru fondator al Partidului Național Liberal, în ultimii ani ai vieții fiind parlamentar și vicepreședinte al Adunării Deputaților.

La 22 mai 1877, Regele Carol I îl decorează cu Steaua României în grad de Mare Cruce, fiind primul român care a primit această distincție, ce a mai fost acordată și altor personalități: Ion I.C.Brătianu, Mihail Kogălniceanu, Dimitrie Ghica și alții.

La 10/22 decembrie 1877, Nicolae Golescu, micul ștregar din anii tinereții și marele dregător din anii maturității, se va stinge din viață, la vârsta de 67 de ani. Locotenentul domnesc, din mâinile căruia Carol I a primit însemnele domniei, a văzut izbucnirea războiului pentru independența neamului său pe care l-a iubit, asemenea întregii familii, mai presus de orice.

Despre Radu C. Golescu (1814-1882), *mai șters decât frații săi mai vârstnici, dar cu același fond sufletesc cinstit și drept*, aflăm informații din aceeași corespondență îngrijită de George Fotino. Cel mai devotat familiei, i-a îngrijit până la moarte cu iubire și abnegație pe toți ai săi. Fire deschisă și veselă, Radu era *le bon enfant* al familiei, căruia îi ziceau *Pupû* sau *Piupiu* sau *Rodolphina*, mângâieri și diminutive care dovedesc poziția acestuia în familie. Și acesta a participat la Revoluția din 1848, alături de frații săi, fiind nevoit, apoi, să ia calea surghiunului la Brussa.

Dacă, dintre cei patru frați Golescu, cel care a deținut cele mai înalte funcții în stat a fost Nicolae, cel mai respectat a fost Ștefan, cel mai iubit, și, poate datorită faptului că era mezinul, a fost Alexandru-Albu (1818-1873). George Fotino l-a ridicat în slăvi pentru sufletul său cel mare de patriot dezinteresat. Dumitru Brătianu l-a numit *cel dintâi dintre români*. Papa Golescu, cum îl numeau majoritatea apropiaților, era iubit de toate nepoatele și nepoții, dar și de familia Brătianu, în mijlocul căreia petrecea ore încântătoare.

Marcat de lipsa mamei în perioada copilăriei și adolescenței, Alexandru a avut față de mama sa o dragoste puternică, aspect evident în întreaga lui corespondență. Neînțelegerile dintre părinți (aceștia s-au despărțit spre sfârșitul celui de al doilea deceniu al veacului XIX) au făcut ca Radu și Alexandru să fie deja în grija tatălui, încă din timpul refugiului de la Brașov, din 1821. După ce a studiat la München, între 1830 și 1834, Alexandru și fratele său au mers la Geneva, la pensionul lui R. Töpffer. În 1835 și 1836, aceștia erau la Paris.

În privința sensibilității, mai elocventă este opinia sa exprimată epistolar: *nu vreau să scriu scrisoare în care inima mea să rămână rece*. Discipol fervent al lui Proudhon, pentru care „proprietatea este un furt”, și auditor al lui Jules Simon, auster doctrinar al datoriei morale, Albu se distinge prin corespondența purtată în limba franceză. Deși nu știa să scrie românește, acesta gândea românește, nu numai ca mare patriot, dar și prin sintagme proprii limbii noastre și străine limbii franceze.

Alexandru, zis Albu, spre deosebire de vărul său primar, Alexandru - Negru, mezinul lui Iordache Goleșcu, a fost readus în atenția contemporanilor de G. Fotino, care i-a prețuit *sufletul său cel mare de patriot dezinteresat*. Însuflețit de marile idealuri ale pașoptiștilor, exilat ca și frații săi, neastâmpărat în procese de federalizare dunăreană și de organizare revoluționară în societăți secrete, Alexandru Albu nu avea să joace niciun rol politic, încetând din viață cel dintâi dintre frații săi, fără a se fi ilustrat cu altceva, decât în calitate de inginer.

Captarea apelor de la Căciulata i-a fost permanentă preocupare, în 1868 aflându-se la Căciulata pentru a capta apele tămăduitoare din această zonă care datorează, astfel, lui Alexandru -Albu, șansa de a fi fost scoase la lumină *din întunericul pământului*.

Paginile lucrării tatălui său *Însemnare a călătoriei mele* abundă de îndemnuri la învățătură, căci fără aceasta “un neam rămâne în întuneric”. În această ordine de idei, Alexandru-Albu îl sprijină pe Dimitrie Bolintineanu, precum și pe pictorul Ion D. Negulici, căci speră ca, peste câțiva ani, *Țara Românească să aibă un artist care va forma pe alții și ... în curând, gustul artelor va prinde în țară la noi*.

În anul 1837, în cercul revoluționar al studenților moldo-munteni din Paris, care au plănuit o răscoală a Țărilor Române, alături de Alexandru C. Goleșcu și Radu C. Goleșcu îl găsim pe Alexandru G. Goleșcu-Negru.

Au loc mai multe întrevederi ale lui Radu C. Goleșcu cu Adam Czartoryski - seful emigrației polone, se hotărăște plecarea, din țară, a lui Radu și Alexandru-Albu, precum și a lui Nicolae Crețulescu, pentru a-i propune lui Ion Câmpineanu să preia conducerea răscoalei celor trei Țări Române.

Alexandru C. Goleșcu-Albu (1818 - 1873)

<Genova>, 1-er juin 1853

Cher Étienne,

J'étais à penser à toi et à ruminer la lettre que je me proposais de t'écrire, lorsque en voilà une qui nous arrive à ton adresse des bords lointains et chéris du Danube, de notre bien aimée à tous Félicité, dans toute l'expression du mot une véritable Félicité, une adorable et incomparable jeune fille, l'ornement de son sexe, la gloire, l'orgueil de notre famille. Lecture fait de sa tendre et intéressante lettre, je me suis rendu sur la terrasse pour fumer un cigare en même temps que pour passer en revue ce que j'aurais à te dire; mais le cigare achevé et tout en me disposant de regagner le salon, je m'aperçois que je n'ai pas plus pensé à ta lettre qu'à la pluie averse, torrentielle, qui nous inonde depuis quelques jours et qui en ce moment était plus forte que jamais; c'est que de cœur et d'esprit j'étais ailleurs, j'étais avec notre Félicité, ce fleuron, cette couronne, cette guirlande de notre vie, dont chaque sourire est une récompense pour nous, chaque joie, la moindre de ses allégresses, tout un bonheur, tout un ravissement pour nos cœurs si heureux, si satisfaits d'obtenir son contentement, de mériter son approbation. Serais-tu jaloux d'apprendre que j'ai pu un instant la préférer à toi? Oh! non! Elle est si belle, de la beauté idéale et immortelle, que cette préférence momentanée devrait t'enorgueillir. Cela prouve que si je t'aime, c'est pour les mêmes motifs; c'est que tu es beau aussi que je me plais si non à l'identifier dans ma propre âme (c'est si difficile de le faire surtout pour un être aussi défectueux que je le suis et je le prie de ne pas prendre mes paroles pour de la modestie), du moins à l'aimer, à l'admirer, à l'admirer dans les autres...

Si l'amnistie de nous arrive pas jusqu'au printemps, faisons l'impossible pour amener Félicie, ne fut-ce que pour un hiver à Paris... Une visite tout à fait imprévue m'empêche de continuer cette lettre aussi longuement que je me l'étais proposée... c'est Mr. Kiotu qu'on nous annonce... Lorsque nous nous reconstrirons nous aurons bien des choses à te dire sur son sujet, du moins d'après ce que Jean Balatcheano et Frosa nous ont raconté sur son compte...

Adieu, cher Étienne! Dans peu j'espère que nous pourrons nous voir.

Ton frère,
Alexandre

Intenția tinerei partide naționale era crearea unui stat românesc unitar, democratic și independent, în conformitate cu *Declarația de principii a partidei naționale*.

Programul schițat în adunările de la Paris, care ținea seama de cerințele mișcărilor revoluționare, la care se adaugă și chestiunea proprietății, este discutat și adoptat, la Paris, de Comitetul revoluționar în care intrau: Alexandru G. Golescu și verii săi, Ștefan, Nicolae, Radu și Alexandru C. Golescu. Privitor la forma de guvernământ, programul, supranumit și *Constituție* sau *Proclamația de la Izlaz*, cerea domn responsabil pe cinci ani, ales din toate stările societății.

La începutul lui iulie 1848, Al. G. Golescu a fost trimis în centrul și apusul Europei, pentru a obține sprijin pentru revoluție pe plan politic, diplomatic și militar. A ținut legătura cu guvernul prin vărul său, Ștefan Golescu, și prin Nicolae Bălcescu, propunând măsuri energice împotriva reacționarilor, pentru organizarea propagandei în Țara Românească și în Moldova.

După reprimarea revoluției din 13 septembrie 1848, a trăit la Paris, unde a militat pentru drepturile naționale ale românilor și unirea principatelor.

A revenit în țară, la 1856, fiind ales vicepreședinte al Comitetului central al Unirii, la 3 martie 1857.

A contribuit la alegerea, ca domnitor, a lui Alexandru Ioan Cuza, în perioada 11 oct. - 28 mai 1860 fiind ministru al Cultelor în guvernul Țării Românești.

După abdicarea lui Cuza (10 - 11 febr. 1866), a făcut parte din delegația care a mers la Istanbul, pentru a obține permisiunea aducerii unui prinț străin, rămânând, aici, ca agent diplomatic, până în anul 1868.

În perioada 16 nov. 1868 - 27 ian. 1870, a fost ministru al finanțelor în guvernul Dimitrie Ghica, iar, din 2 febr. - 30 martie 1870, a fost Președinte al Consiliului de miniștri și ministru de interne, în timpul guvernării sale fiind inaugurată monetăria statului, unde s-au bătut primii bani de aur cu efigia regelui Carol I.

A fost membru fondator al Partidului Național Liberal (1875), fiind ales în conducerea acestuia.

A fost căsătorit cu Ecaterina Vlădoianu, fiica unor bogați proprietari din Oltenia, având cu aceasta 11 copii (7 băieți și patru fete).

Deputat în anul 1876, s-a retras din viața politică după această dată, stingându-se din viață la 15 august 1881 și fiind înmormântat la Rusănești, județul Romanați.

Dimitrie G. Golescu, fratele lui Arăpilă, a participat la revoluția de la 1848-1849, fiind numit de către guvernul provizoriu, la 13 iunie 1848, administrator al județului Brăila. Dimitrie Golescu dovedește stăruință în „a comunica popoului entuziasmul patriotismului și o impulsie comună spre binele obștesc.

Alexandru G. Golescu - Negru (1819 - 1881)

Dimitrie G. Golescu (1807 - 1892)

Dincolo de activitatea politică, Dimitrie Golescu s-a dovedit un neobosit cercetător, animat de problemele asimilării și receptării valorilor intelectuale. Nu s-a limitat la efortul cognitiv, s-a manifestat ca spirit creator, abordând mai multe domenii, dispersându-și preocupările. Lucrările sale, deși nu ating valoarea creațiilor predecesorilor săi, se impun atenției prin unele idei valoroase, formulate, mai ales, în a doua parte a creației. Posteritatea i-a recunoscut meritele operei și ea a constituit obiect al cercetărilor lui G. Bengescu, G. Maxim - Burdujanu.

Constantin Racoviță, nepotul de soră al celor patru frați Golești, a luptat tot timpul cu arma în mână, alături de tribunii și prefecții din munți, participând și la toate tratativele româno-maghiare. Pentru vitejia de care a dat dovadă, a fost lăudat chiar de Avram Iancu.

Dacă Alexandru C. Goleșcu a participat doar la tratativele cu fruntașii revoluției, care au început să transforme Ardealul într-o țară cu administrație românească, ce a durat în munți până în toamna lui '49, nepotul său de soră, Constantin Racoviță, a activat în cadrul acestei *republici țărănești* până în ultimele ei zile. A fost trimis, ca parlamentar, la Brad, ca să însoțească pe delegatul lui Kossuth în tabăra română, când a intrat prima oară în Abrud. Hotvani l-a prins și l-a legat de un tun. A scăpat din captivitate în împrejurări necunoscute și a luptat alături de moți până la sfârșitul revoluției.

Constantin Racoviță a luat parte și la tratativele dintre Bălcescu și Iancu și a plecat, apoi, din munți, în toamna anului 1849, odată cu Bălcescu.

Revistele *România viitoare*, *Junimea română* și *Republica Română* editate de grupul de revoluționari din care făceau parte și Goleștii militau, atât pentru unitate, cât și pentru independență.

Colaborarea Goleștilor cu Nicolae Bălcescu a început să devină mai strânsă începând din 1850, iar, după moartea acestuia (1852), se vor apropia de C. A. Rosetti și I. C. Brătianu, formând gruparea liberal radicală ce va juca un rol important în formarea României moderne.

Revoluționarul Ștefan C. Goleșcu

Constantin Racoviță (1830 - 1891),
nepotul fraților Golești.

La 2 aprilie 1866, a început plebiscitul în toată țara, o zi mai târziu având loc mișcarea separatistă în frunte cu Nicolae Rosetti Roznoveanu, care a urmărit să devină domn. Amestecul mitropolitului Calinic Miclescu transformă mișcarea în manifest contra lui Ștefan Golescu, prefectul județului, și contra semnării plebiscitului pentru Carol de Hohenzollern. După terminarea slujbei la mitropolie, Calinic Miclescu s-a situat în fruntea unui grup de separatiști, pornind spre palatul administrativ. Au fost întâmpinați de o companie de infanterie. Mitropolitul a fost rănit, iar grupul respins.

La 8 aprilie 1866, rezultatul plebiscitului a fost favorabil lui Carol. Astfel, Goleștii au contribuit, din nou, cu toată convingerea și energia, dispunând de înalte posturi de răspundere, la înlăturarea complotului și primejdiei care amenința unirea.

În prima decadă a lunii mai 1866, principele Carol a sosit în țară. La 9 mai, a fost întâmpinat, la Pitești, de Nicolae Golescu, unul din cei trei locotenenți domnești, care l-a condus la conacul din Golești, unde a fost întâmpinat cu ospitalitate de Zinca Golescu, *o matroană respectabilă de 76 de ani, ale cărei trăsături nobile și clasice dovedeau că trebuie să fi fost foarte frumoasă în tinerețe*. După masă, au fost prezentate acestuia primele afaceri de stat, ocazie cu care a iscălit și un act prin care amnistia pe mitropolitul Calinic Miclescu.

În anul 1877, când poporul român și-a cucerit cu arma în mână independența de stat, puțini Golești au putut să-și aducă o contribuție directă, deoarece rândurile lor se răriseră simțitor. În parlamentul care a votat, la 9 mai 1877, independența de stat, mai erau în viață doar Radu C. Golescu și nepotul său, Constantin Racoviță (prefect al județului Argeș).

Rotonda Goleștilor

Pridvorul conacului de la Golești

Curtea Conacului, intrarea în parc

Alte personalități înrudite cu familia Goleșcu

George Bengescu - diplomat, istoric și publicist de limbă română și franceză, membru titular al Academiei Române, a desfășurat o intensă activitate, deținând funcții importante la legații ale României în străinătate, printre care cele din: Belgia, Olanda și Franța (numit prim secretar al Legației din Paris).

Născut la 13 septembrie 1848, la Craiova, ca fiu al lui Grigore Bengescu Samurcaș II și al Elenei Goleșcu, fiica marelui vornic Iordache Goleșcu, George Bengescu s-a afirmat, pe plan cultural și diplomatic, ca demn continuator al tradiției cărturărești a familiei boierilor Golești.

Din prima căsătorie, cu Zoe Kretzulescu (1848-1895), G. Bengescu a avut două fiice: Alexandrina și Elena. După moartea soției, acesta s-a recăsătorit cu actrița de origine belgiană, Anna Parys. Precizăm că fiica cea mare, Alexandrina, a devenit soția pictorului Nicolae Grant, strănepot al lui Dinicu.

Specialist în opera lui Voltaire, a publicat *Bibliografia acesteia* pentru care a primit, din partea Academiei Franceze, medalia de aur din *Fundația Bordin* și crucea de comandor a *Legiunii de onoare a Franței*. Dintre lucrările sale care interesează, în egală măsură, știința românească și franceză, cităm: „*Bibliographie franco-roumaine du XIX-e siècle*”. Ouvrage imprime ou edite en France, Buxelles, P. Lacomblez, 1895, in-8° cu o a doua ediție la Paris, Leroux, 1907, in-8° și *Essai d'une bibliographie sur la question d'orient. Orient europen (1821-1827)* Bruxelles, P. Lacomblez et Paris, Le Soudier, 1897, in- 8^o¹⁹.

George Bengescu (1848 - 1922)

Elena (Golescu) Bengescu (1825 - 1895) - mama lui G. Bengescu.

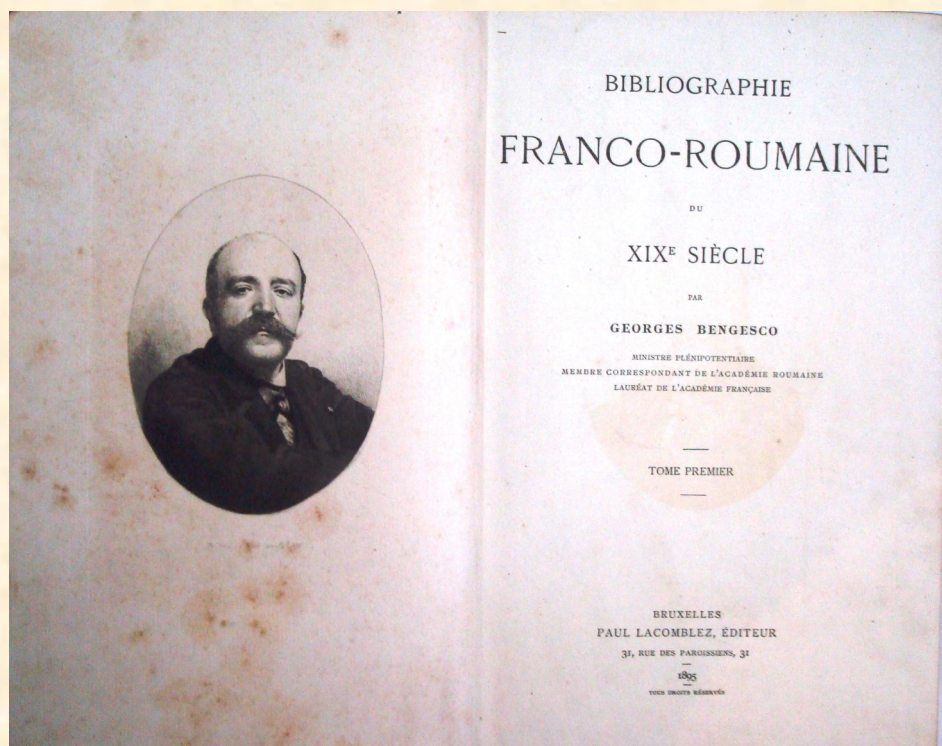
Zoe (Kretzulescu) Bengescu (1848 - 1895)
împreună cu fiica sa, Elena.

Elena si Alexandrina Bengescu (anii 1876/1877)

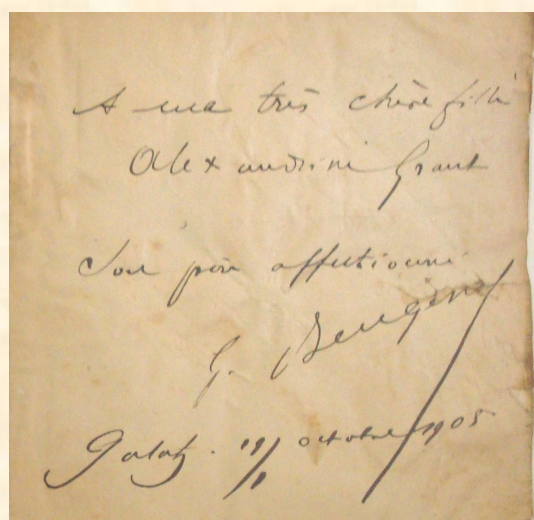
Elena - fiica cea mare a lui G. Bengescu.

În perioada 1887-1891, a publicat 10 volume din operele lui Voltaire, precum: *Teatrul*, *Poezii alese*, *Istoria lui Carol al XII-lea*.

Apariția, în anul 1890, a ultimului volum al Bibliografiei lui Voltaire a fost urmată, în 1891, de aprecierea și premiul acordat de Academia Franceză.

În 1893, i s-a conferit crucea de comandor a *Legiunii de onoare*, iar, în 1894, a fost ales în comitetul de administrație al *Societății de istorie literară a Franței*.

Autograful lui George Bengescu

George Bengescu, *Carmen Sylva, Intime*

Regele Carol I a apreciat, în cuvinte frumoase, voința și pasiunea prin care George Bengescu a făcut cunoscut lumii străine un poet național, în aceeași epocă el traducând o bună parte din lucrările Reginei Elisabeta - Carmen Sylva.

Nicolae Grant (1868-1950)

Născut la 21 aprilie/9 mai 1868, în conacul Belvedere din București, era fiul lui Effingham Grant (1820-1892) – agent consular britanic în Muntenia – și al Zoei Racoviță (1827-1892). Mama sa era descendentă din nobila familie boierească a Goleștilor, fiind nepoata lui Constantin (Dinicu) Goleșcu și soră cu Ana Davila.

Studii:

1874 -1876 - *Pensionul Winter din Neuilly*; 1876-1878 - *Liceul din Tours*, 1879 - Montpellier; La Auteuil, și-a continuat studiile particulare, având ca profesori pe Nicolae Bogdan la limba română, iar, la limba franceză, pe Louis Lacroix; 1884-1885 - Școala de *Belle Arte* din București, având ca dascăli pe Theodor Aman și Gheorghe Tătărescu, iar colegi pe Nicolae Vermont, Ipolit Strâmbu; 1885 - Școala de Arte Decorative din Paris, sub îndrumarea lui Hector Lemaire.

Familia:

1898 - Nicolae Grant s-a logodit, la Golești, cu Alexandrina Bengescu (1873-1933), căsătoria având loc la Biserica Kretzulescu din București;

10 august 1899 - s-a născut unicul fiu, Georges, al cărui naș a fost bunicul său, academicianul George Bengescu;

23 martie 1933 - s-a stins din viață soția sa, Alexandrina Grant;

10 decembrie 1937 - s-a recăsătorit cu Charlotte Rouby, o prietenă de familie de origine franceză.

Cariere artistică:

1876 - la vârsta de 8 ani, Maria Grant (1819-1893), mătușa sa și soția lui C. A. Rosetti, i-a dăruit prima cutie cu acuarele;

1884/1885 - a realizat prima sa lucrare, *Conacul de la Belvedere*, din București;

1886 - a expus, pentru prima oară, la Salonul Artiștilor Francezi din Paris, lucrarea *Interior cu efect de lampă*, în sepia, inspirat din școala olandeză și pictat în salonul mătușii sale;

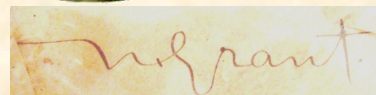
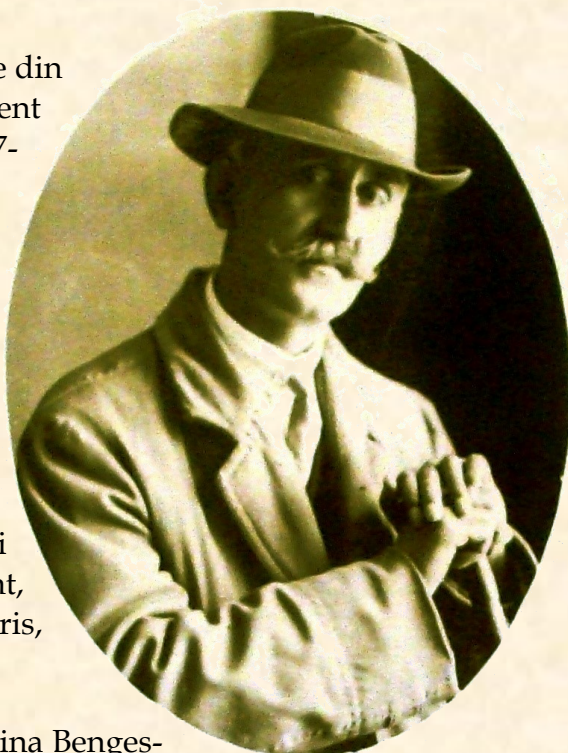
În Franța, a lucrat și în domeniul artei decorative, unde a realizat afișe pentru firme comerciale (*Chocolat Meunier*, pianos *A. Bord* etc.);

1901-1902 - participă la înființarea grupării artiștilor plastici „Tinerimea artistică” (alături de Ștefan Luchian, G. D. Mirea, Gh. Pătrașcu, Nicolae Vermont și alții), făcând parte din Juriul de Onoare al acestei societăți;

1903 - Nicolae Grant a deschis, aproape anual, câte o expoziție la Ateneul Român, iar, din 1910, a expus în *Sala Mozart*, la *Cartea Românească*, la *Maison d'Art*, la *Fundația Dalles*, în *Sala Universul*, la New York – din îndemnul ambasadorului Carol Al. Davila (Citta);

În timpul primului război mondial, artistul s-a aflat la București și Câmpulung Muscel, unde a pictat o serie de portrete (*Fetele prințului Barbu Știrbey*, *Doamna Zoe N. Cuțarida*), interioare (*Atelierul pictorului Ion Steriade*, *Salioanele lui Barbu*, *Maria și Olga Catargi*);

1921 - invitat de Eugen Goga, la Rășinari, a pictat case, străzi vechi și aspecte din viața țăranilor ardeleni; 1927 - a pictat interioare din castelul Bran; 1929 - Balcicul însořit și colorat este surprins pe pânzele sale; 1935 - invitat de verișoara sa, Elena Perticari Davila, la conacul din Izvoru-Argeș, a pictat interioare și vederi câmpenești; 1937-1938 - a realizat peisaje și interioare de biserică (Bistrița, Horezu, Polovragi, Novaci); 1939-1940 - se află la Oești, unde pictează pridvoare înflorite și peisaje argeșene;

De-a lungul carierei sale artistice, Nicolae Grant a participat la peste 40 de expoziții individuale și colective și a pictat peste 1000 de tablouri;
10 mai 1950 – s-a stins din viață în urma unei afecțiuni pulmonare, fiind înmormântat în Cimitirul Sfânta Vineri, din București.

*Alexandrina N. Grant, 1903, soția lui N. Grant,
pictură Nicolae Grant*

Conacul de la Belvedere, 1890, pictură Nicolae Grant

Interior, pictură Nicolae Grant

Casă țărănească, pictură Nicolae Grant

Maria C. Golescu (1897-1987)

N. 28 ianuarie 1897, la București.

D. 7 noiembrie 1987, Eastbourne, Marea Britanie.

- A fost nepoata lui Radu G. Golescu (fiul lui Iordache Golescu, colonelul care, în timpul revoluției de la 1848, din Țara Românească, a fost rănit în lupta din Dealul Spirii. Acesta a fost, totodată, nepotul banului Constantin Bălăceanu, iar soția sa, Ecaterina Rosetti, era strănepoata fiicei marelui voievod Constantin Brâncoveanu).
- Tatăl Mariei, Constantin (Dinu) Golescu, era unul din cei cinci copii ai lui Radu G. Golescu (Radu Catană), care a fost, o lungă perioadă, senator de Teleorman.
- Mama Mariei, Zoe Racottă, a fost descendentă din familia Racottă, cunoscută în secolul al XVI-lea în Țara Românească, în părțile Teleormanului.
- Familia Mariei a moștenit, de la Radu G. Golescu, moșia Dracea din Teleorman, învecinată cu comuna Putineiu, casă în care, în 1877, a locuit, o săptămână, țarul Rusiei, Alexandru al II-lea.
- A urmat cursurile liceale în particular, cu profesori de liceu și profesori universitari, apoi a urmat cursurile universitare, dând examene în particular, cel mai apreciat profesor fiind Vasile Pârvan.
- A fost, deseori, invitată la Peleş, unde era foarte iubită de principele Carol și prințesa Elisabeta. Amintirile sale evocă, nu doar chipurile luminoase ale celor doi regi, ci și emoția plimbării cu primul automobil din țară, sau cu vaporul regal în croaziere pe Marea Neagră.
- A fost decorată cu „Avântul Țării” și „Crucea comemorativă a războiului 1916-1918” fără barete.
- După război, își continuă studiile universitare, având ca profesori pe: Vasile Pârvan, Nicolae Iorga, Dimitrie Onciul, despre care lasă consemnări elogioase.
- S-a bucurat de aprecierea lui Nicolae Iorga care i-a mărturisit că îl prețuiește mai mult pe Iordache Golescu, pe care îl considera adevăratul savant al familiei.

Îndemnată de marele profesor N. Iorga, a început să scrie lucrări de istoria artei, cercetările aprofundate prin bisericele și mănăstirile românești ajutând-o să-și consolideze informațiile teoretice.

- A debutat în revista „Boabe de grâu”, IV, 1933, cu lucrarea „Biserica din Vioarești”. În același an, publică „Folosirea temelor muzicale în iconografia bisericii răsăritene” și „Tot monetele de la Histria”.

După debut, Nicolae Iorga, declarându-i: „Îmi place judecata bunului cap al dumitale”, o înscrie la Congresul de Bizantinologie de la Atena.

- A început să lucreze la un dicționar de personalități.
- A studiat genealogia familiei Golescu, lăsând numeroase însemnări olografe.
- A desfășurat o importantă activitate științifică în domeniul artei feudale, în descifrarea unor scene religioase de pe diferite monumente de artă, a studiat picturile de biserici și icoane, activitatea ei publicistică cuprinzând numeroase și importante studii de istorie a artei feudale, în perioada 1933 - 1987.
- A fost membră în numeroase societăți și asociații cu caracter cultural, sportiv, a Societății de Cruce Roșie, calitate în care a organizat, în timpul celui de-al doilea război mondial, spitalele din București, motiv pentru care a fost decorată, la 24 iunie 1942, cu Brevetul „Semnul de distincție”.
- A fost prietena marelui om politic ceh, Jan Masaryk, care a murit tragic la 1948.
- A lucrat ca bibliotecară la ambasada Marii Britanii din București. Atunci când i s-a cerut să facă informări despre activitatea acesteia, Maria Golescu a refuzat, motiv pentru care o instanță populară a condamnat-o la 14 ani de închisoare. În celula în care se aflau 40 de femei, ea era spiritul pozitiv care, predând zilnic 5 - 6 limbi grupurilor de prizoniere, le oferea suport moral și intelectual.
- Urmare a intervenției personale a lui Winston Churchill, a fost eliberată și, împreună cu mama sa, Zoe Racottă, au părăsit România, retrăgându-se în Marea Britanie, unde li s-au acordat un apartament și o pensie confortabile.
- A trăit mult și a avut o viață deosebită. A iubit viața, a iubit oamenii și era ospitalieră cu oricine. Era profundă în tot ce făcea, iubea literatura, arta, muzica. A avut un pronunțat simț al umorului, ceea ce i-a permis să facă față dificultăților vieții. Dorind să vindece rănilor urii europene, a beneficiat de sincera admirație a tuturor celor ce au cunoscut-o.

Maria C. Goleacu (1897 - 1987),
strănepoata lui Iordache Goleacu.

Casa Dracea - Teleorman, proprietatea familiei. În această casă a locuit, o săptămână, țarul Alexandru al II-lea, în anul 1877. Casa a ars, în timpul răscoalei din 1907.

Maria C. Golescu, alături de un grup de prieteni.

Maria C. Golescu la vânătoare, împreună cu verișoara ei, Anna.

O parte din familie, în parcul conacului, 1890.

Conacul Goleștilor , în septembrie 1898.

În preajma celui de-al doilea război mondial, conacul și dependințele de la Golești au rămas în paragină : *Casa din Golești este astăzi paragină și pustiu, consemnează George Fotino. Pe acoperișul sub care au trăit odată oameni cari au crezut, au iubit, luptat și izbândit și care a adăpostit cândva pe republicanii din Golești și pe întemeietorul regalității românești (Carol I a poposit, la Golești, în noaptea de 9/10 mai 1866 – n.n.), în cea dintâi a lui noapte odihnită pe pământ românesc, pe acoperișul astăzi fără fumuri își au cuibul credincioasele berze. Acareturile s-au prăbușit, bolțile băii turcești, câte au mai rămas, stau gata să se surpe și ele.*

Ce se va fi întâmplat cu tainița de sub pământ, despre care povestește tradiția? Din grădina romantică a lui Alexandru - Albu n-au mai rămas decât găvana și movila – închipuiri grădinărești pentru care mămicuța îl lua în zeflema. Vitele satului pasc în parcul vraiște.

Fotografiile publicate de George Fotino sunt sugestive pentru starea deplorabilă în care se aflau conacul și dependințele Goleștilor.

În urma descoperirii colecției complete de scrisori ale Goleștilor (peste 600), George Fotino s-a hotărât să le publice în anul 1939. Astfel, a văzut lumina tiparului monumentală lucrare *Din vremea renașterii naționale a Țării Românești. Boierii Golești*. Entuziasmul cercetătorului l-a determinat să ceară sprijin material, pentru restaurarea conacului și dependințelor, Institutului Național al Cooperației condus, în acea vreme, de inginerul George Minescu. Întreaga operă de restaurare a fost încredințată reputatului arhitect Horia Teodoru. Astfel, au fost salvate, în anii 1942 - 1944, conacul și dependințele care, ulterior, au fost transformate în muzeu, purtând numele cărturarului Dinicu Golescu.

Lucrările de restaurare care au avut loc între anii 1942-1944 l-au determinat pe George Fotino să noteze: *Ce s-a făcut acolo, prin înțelegerea și hărnicia Institutului Național al Cooperației, e lucru minunat! Casa cea mare și-a ridicat acoperiș nou din șită mărunță cum fusese odată. Zidurile au fost îndreptate. Odăile mari și-au adunat iarăși podoabele. Portretul Zincăi Golescu împodobește iarăși albul păretelui din salonul cu jilțuri de catifea. Chipurile marelui ban Radu Golescu și ale lui Dinicu și lordache Golescu, chipurile tuturor din neam se află iarăși la locșorul lor, prezidând la reînvierea unei lumi...Căsuța de la intrare în care se întemeia cea dintâi școală de învățătură românească, este ridicată iarăși din năruială...Ce minunat lucru că școala de învățătură românească este ridicată iarăși din năruială...Ce minunat lucru ...*

Vitele satului pasc în parcul vraiște...

1942

Interior Conacul Golești, în iunie 1942, înainte de începerea lucrărilor de restaurare.

Conacul Golești - iunie 1942.

Școala slobodă obștească, iunie 1942

*Dependințele conacului,
iunie 1942*

Perioada de restaurare a ansamblului Goleștilor, cuprinsă între 9 iunie 1942 – 14 iulie 1944, a fost coordonată de inginerul Corneliu Săndulescu, diriginte de șantier numit de Institutul Național al Cooperăției – un profesionist desăvârșit, care a reconstruit, cu sprijinul unor echipe de muncitori dificil constituite, un excepțional monument istoric.

Destoinicia acestui om remarcabil se reflectă și în preocuparea de a întocmi un memoriu detaliat asupra lucrărilor de restaurare de la Casa Goleștilor, sarcină asumată și dificil de realizat în absența documentelor de șantier (caiet de măsurători și atașamente, caiet de dispoziții de șantier, jurnal), ce fuseseră depuse la Sediul INCOOP, în 1944, la încheierea misiunii.

Memoriul inginerului Corneliu Săndulescu a fost scris în noiembrie 1969, la 14 ani după pensionarea sa pentru boală și pierderea capacității de muncă, la îndemnul inginerului George Minescu, fost director general al INCOOP.

La începerea lucrărilor, în 1942, imaginea de la curtea Goleștilor este la fel de dezolantă ca în 1939, în descrierea lui George Fotino. Iată ce notează Corneliu Săndulescu, în jurnalul său: *...creșteau acolo ierburi înalte printre care te strecurai cu oarecare greutate; din vechea plantație mai rămăseseră încă netăiați doar puțini arbori bătrâni și tineri, o barză care își făcuse cuibul pe acoperișul clădirii principale era pe atunci singura vietate care se legase de acele locuri întristate, dar și ea le-a părăsit îndată după începerea lucrărilor de restaurare.*

Bugetul inițial, necesar pentru restaurarea conacului, obținut prin strădania inginerului George Minescu, în sumă de 2.000.000 lei, a depășit, până la sfârșitul lucrărilor de restaurare, cifra de 24.000.000 lei, ceea ce reprezintă un efort financiar semnificativ în slujba istoriei culturii românești.

Conacul restaurat a beneficiat de multe donații, care au constituit colecția inițială a muzeului: ultimii Golești au dăruit obiecte mici, care le-au aparținut, precum și biroul pe care Carol I a semnat primul act din timpul domniei lui, și anume grațierea mitropolitului Calinic Miclescu, cel care s-a împotrivit aducerii unui prinț străin la domnia țării. De asemenea, tablourile originale ale Goleștilor, pictate de C.D. Rosenthal, au fost puse la dispoziția pictorului Nicolae Grant, spre a fi copiate și etalate în conac.

Fațada principală a conacului
15 aprilie 1943.

Conacul Golești, 1943, și serbarea pomului de Crăciun

Conacul Golești, 2011.

Bibliografie selectivă

IZVOARE INEDITE:

- ARHIVA MUZEULUI GOLEȘTI:
 - *Fond Bengescu*
 - *Fond Zinca Goleșcu*
- DJAN ARGES:
 - *Fond Elena Perticari Davila*

IZVOARE EDITE:

- Bălăceanu, Ion, *Amintiri politice și diplomatice 1848 – 1903*, Editura Cavallioti, București, 2002;
- Brătianu, I.C., *Din corespondența familiei I.C. Brătianu, 1859 – 1883*, Așezământul Cultural I.C. Brătianu, București, 1933;
- Cantacuzino, Sabina, *Din viața familiei I.C. Brătianu*, Editura Albatros, București, 1993;
- Cămărășescu, Zoe, *Amintiri*, Editura Vitruviu, București [f.a.];
- Fotino, George, *Din vremea renașterii naționale a Țării Românești. Boierii Golești*, Imprimeria Națională, București, 1939;
- Ghica, Ion, *Amintiri din pribegia după 1848*, comentate de Olimpiu Boitoș, Ed. Scrisul Românesc, Craiova [f.a.], vol. I – II;
- Ghica, Ion, *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Editura pentru Literatură, București, 1967;
- Goleșcu, Dinicu, *Însemnare a călătoriei mele*, Editura Minerva, București, 1977;
- Goleșcu, Iordache, *Scrieri alese*, Editura Cartea Românească, București, 1990;
- *Memoriile regelui Carol I al României*, Editura Scripta, București, 1992, vol. I;
- Odobescu, Alexandru, *Opere, II. Postume. Însemnări despre monumentele istorice din județele Argeș și Vâlcea. Călătorie făcută în 1860 din însărcinarea Ministerului Cultelor și Instrucțiunii publice*, Edit. Academia R.S. România, 1967
- Perticari, Davila, Elena, *Din viața și corespondența doctorului Davila*, 1934.

LUCRĂRI GENERALE ȘI SPECIALE:

- Alexianu, Al., *Mode și veșminte din trecut*, Editura Meridiane, București, 1987, vol. I - II;
- Bădescu, Marin Manu, *Alexandru Davila. Corespondență inedită*. Editura Dacia, Cluj, 1973;
- Bengescu, G., *Les Goleșcu*, Paris, 1923;
- Berindei, Dan, *Cultura națională română modernă*, Editura Eminescu, București, 1986;
- Bodea, Cornelia, *1848 la români – o istorie în date și mărturii*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982;
- Borș, Lucia, *Doamna Elena Cuza*, Editura „Naționala - Ciornei”, S.A.R., București;
- Bulei, Ion, *Viața cotidiană în vremea lui Carol I*, Editura Tritonic, București, 2005;
- Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Minerva, București, 1982;
- Ciupală, Alin, *Femeia în societatea românească a secolului al XIX-lea*, Editura Meridiane, București, 2003;
- Constantinescu, Grigore, *Destine literare*, Editura Cultura, Pitești, 1999;
- Cornea, Paul; Zamfir, Mihai, *Gândirea românească în epoca pașoptistă (1830-1860)*, Editura pentru literatură, București, 1969;
- Cristocrea, Spiridon, *Din trecutul marii boierimi muntene. Marele vornic Stroe Leurdeanu*, Muzeul Brăilei, Ed. Istros, Brăila, 2011;
- Dicușescu, Vladimir, *Viața cotidiană a Țării Românești în documente (1800 - 1848)*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1970;
- Djuvara, Neagu, *Între Orient și Occident. Țările Române de la începutul epocii moderne (1800 - 1848)*, Editura Humanitas, București, 1995;
- Dușu, Alesandru, *Dimensiunea umană a istoriei. Direcții în istoria mentalităților*, Editura Meridiane, București, 1986;
- Dușu, Alesandru, *Sinteză și originalitate în cultura română*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972;
- Fotino, George, *Școala din Golești (1826). Extras din Istoria Pedagogiei românești*, vol. II, Editura Didactică și Pedagogică, 1966;
- Georgescu, Vlad, *Istoria românilor. De la origini până în zilele noastre*, Editura Humanitas, București, 1995;
- Ghica, Ion, *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Editura pentru Literatură, București, 1967
- Ionescu, Adrian, Silvan, *Moda românească 1790 – 1850. Între Stambul și Paris*, Editura Marco, București, 2001;
- Iordache, Anastasie, *Goleștii – locul și rolul lor în istoria României*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979;
- Iordache, Anastasie, *Pe urmele Goleștilor*, Editura Sport-Turism, București, 1982;
- Isar, Nicolae, *Cultură națională și spirit european. De la Școala lui Gheorghe Lazăr la Universitatea din București 1818 – 1864*, Editura Universității, 2004;
- *Istoria vieții private*, coordonatori Philippe Ariès și George Duby, Editura Meridiane, București, 1994 (vol. I), 1995 (vol. V), 1997 (vol. VIII, IX);
- Lecca, Octav George, *Familii boierești române. Istoric și genealogie*, Editura Libra, București;
- Lovinescu, Eugen, *Istoria civilizației moderne*, Editura Științifică, București, 1972.

- Olariu, Elena, *Mentalități și moravuri la nivelul elitei din Muntenia și Moldova secolului al XIX-lea*, Editura Universității din București, 2006;
- Pârvulescu, Ioana, *În intimitatea secolului 19*, Editura Humanitas, București, 2005;
- Popescu, M., Iliescu, C., *Golești*, Editura Meridiane, București, 1966;
- Popp, Gh., *Dinicu Golescu*, Editura Tineretului, București, 1968;
- Rădulescu, Mihai, Sorin, *Genealogia românească. Istoric și bibliografie*. Muzeul Brăilei, Editura Istros, Brăila, 2000;
- Rădulescu, Mihai, Sorin, *Memorie și strămoși*, Editura Albatros, București, 2002;
- Simeanu, Elena, *Constantin (Dinicu) Golescu, moralist și pedagog*, Editura Conphys, Râmnicu-Vâlcea, 2000;
- Stolnici, Constantin Bălăceanu, *Cele trei săgeți. Saga Bălăcenilor*, Editura Eminescu, București, 1990;
- Vasile, Gh. D., *Fântâna Goleștilor*, Editura Albatros, București;
- Vighi, Daniel, *Lumea la 1848*, Editura Dacia, Cluj Napoca.

ARTICOLE:

- Anghelescu, Melania Simon, *Grădina și parcul conacului din Golești*, în *Museum. Studii și comunicări de istorie și etnografie*, 1974;
- Berindei, Dan, *La paysonerie et la Roumanie moderne*, în *Homage Emil Condurachi*, în *Revue Roumaine d'Histoire*, nr. 4, 1981;
- Berindei, Dan, *Pledoarie pentru o istorie mărunță*, în *Historie*, anul I, nr. 3, ianuarie 2002;
- Cioculescu, Șerban, *Un remarcabil epistolier: Alexandru C. Golescu*, în *Museum. Studii și comunicări de istorie și etnografie* 1978;
- Cojocaru, Florentina; Maschio, Romeo, *Mărturii despre azilul Elena Doamna în colecțiile Muzeului Județean Argeș*, în *Argesis XIII, Studii și comunicări*, Pitești, 2004;
- Cristocă, Spiridon, *Despre școlile particulare din Pitești și din fostul județ Argeș în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, în *Argesis, Studii și comunicări*, Pitești, 2002;
- Cruceană, Ion, *Goleștii văzuți de Alexandru Odobescu în 1860*, în *Museum. Studii și comunicări de istorie și etnografie*, 1980;
- Dușu, Alexandru, *Conștiința națională și mentalitatea țărănească*, în *Omagiu lui David Prodan*; Stat, Societate, Națiune, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1982;
- Dușu, Alexandru-Transformări în mentalitățile sud-est la început de secol XIX, în *Sud-Estul european în vremea Revoluției Franceze. Stări de spirit, reacții, confluențe*, București, 1994;
- Ionescu, Adrian Silvan, *Pătrunderea modei occidentale în vestimentația românească la începutul secolului al XIX-lea*, în *Revista Muzeelor*, nr. 5, 1990;
- Ionescu, Adrian Silvan, *Costume populare și militare în moda copiilor din secolul al XIX-lea*, în *Revista muzeelor*, nr. 1, 1990;
- Ionescu, Adrian Silvan, *Fotografia – sursă pentru portretele unor personalități politice din secolul al XIX-lea multiplicat prin gravare sau litografiere*, în *Revista de istorie socială*, I, 1996;
- Ioniță, Maria, *Principele Carol pe meleaguri argeșene și muscelene, la început de domnie. Note de călătorie*, în *Museum V, Studii și comunicări*, Editura Pământul, Golești -Argeș 2006 ;
- Ispas, Constantin, *Magheru Haralamb Alexandrina - scrisori inedite din arhiva generalului Gheorghe Magheru*, în *General Gh. Magheru «In memoriam». Bicentenarul nașterii 1804 – 2004*, Editura Rhabon, Târgu Jiu, 2004;
- Muțescu, Maria; Muțescu, Alexandru-Etape în zidirea conacului Goleștilor, în *Argesis. Studii și comunicări. Seria Istorie*, XIV, Pitești, 2005;
- Novac, Elisabeta, Novac, Vasile, *Câteva scrisori inedite ale Mariei Gh. Golescu*, în *Museum, IV, Golești*, 1993;
- Novac, Vasile, *Golescu și educația fetelor*, în *Museum. Studii și comunicări de istorie și etnografie*, 1978;
- Novac, Vasile, *Activitatea politică și culturală a lui Gheorghe Golescu(1768? 1770?-1848)*, în *Argesis. Studii și comunicări. Seria Istorie*, XIV, Pitești, 2005.
- Pally, Filofteia, *Mărturiile Elenei Perticari-Davila despre conacul de la Golești și despre Zinca Golescu*, în *Museum V, Studii și comunicări*, Editura Pământul, Golești – Argeș 2006; *Ansamblul feudal al Goleștilor. Aspecte inedite din perioada restaurării din anii 1942-1944*, în *Caietele ASER*, 2007
- Pintilie, Dan, *Elena Perticari-Davila – din viața suveranilor la Mănăstirea Sinaia în 1882*, în *Argesis X, Studii și comunicări*, Pitești, 2001;
- Popa,Valentina, *Contribuții la viața și activitatea Felicie Racoviță*, în *Museum. Studii și comunicări de istorie și etnografie*, 1978;
- Potra, George, Zoe C. Golescu, *mama celor patru frați*, în *Museum. Studii și comunicări de istorie și etnografie*, 1980;
- Teodoru, Rada, *Curți întărite târzii*, în *Studii și cercetări de istoria artei*, anul 10, nr. 2, 1963;
- Tudor, Sebastian, *Contribuția privind viața și activitatea Mariei C. Golescu*, în *Museum, IV, Golești*, 1993.

